

۵ تیرماه ۱۳۵۲
سه‌شنبه ۲۴ جمادی الاول ۱۳۹۳
۲۶ ژوئن ۱۹۷۳

جلسه ۱۱۵

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی روز سه‌شنبه (۵) تیرماه ۱۳۵۲

فهرست مطالب :

۱ - بخش کود شیمیایی به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ۲ - اساسنامه شرکت سهامی خدمات جنگل‌ها و مراتع ۳ - لایحه اجازه واگذاری هفتصد هکتار اراضی ملی شده بشرکت سهامی معادن مس سرچشمه کرمان ۴ - لایحه حفظ گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی‌رویه درخت ، بوسیله آقای مهندس روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی .

۱۰ - طرح و تصویب فوریت لایحه انتقال شرکت سهامی بخش کود شیمیایی به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی .

۱۱ - طرح گزارش شورای اول کمیسیون دادگستری راجع ببلایحه تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قانون آئین دادرسی کیفری .

۱۲ - طرح گزارش شور اول کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری راجع ببلایحه شورای نظارت بر گسترش شهر تهران .

۱۳ - تقدیم لایحه اصلاح بودجه شرکت سهامی جای ایران و استرداد دو فقره آئین نامه حسابداری طرحهای مستمر و آئین نامه معاملات برنامه و استرداد لایحه هم‌دیفان ژاندارمری بوسیله آقای قوام‌صدری وزیر مشاور و معاون نخست‌وزیر .

۱۴ - اعلام وصول و قرائت نامه مجلس سنا راجع ببلایحه موافقت‌نامه همکاری علمی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق لهستان .

۱۵ - ختم جلسه .

۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .

۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان : مظاهری - مهندس صائبی - خانم دکتر طالقانی و آقای دکتر کیان .

۳ - تصویب صورت جلسه قبل .

۴ - اجرای مراسم تحلیف بوسیله آقایان : عبدالهادی آقایان - عبدالعباس طرفی - دکتر بوذرجمهر مهر .

۵ - تقدیم لایحه کنوانسیون راجع به مسئولیت بین‌المللی در مورد خسارات ناشی از اجسام فضائی بوسیله آقای دکتر تاج بخش معاون وزارت امور خارجه .

۶ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون کشور راجع به الحاق دو تبصره بماده ۵۵ و اصلاح تبصره يك ماده ۱۰۰ قانون شهرداریها و ارسال بمجلس سنا .

۷ - طرح گزارش شور اول کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری راجع ببلایحه تغییر نام صندوق توسعه کشاورزی ایران و اصلاح ماده ۵ قانون صندوق مزبور .

۸ - طرح گزارش شور اول کمیسیون امور خارجه راجع به لایحه معاهده راجع به آب رود هیرمند بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان .

۹ - تقدیم: ۱ - لایحه انتقال شرکت سهامی

مجلس ساعت نه صبح بریاست آقای دکتر جواد سعید (نایب رئیس) تشکیل گردید.

۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

(بشرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان :

نایب رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت

اخلاقی - مهندس اربابی - دکتر بازرگانی -

میشود .

عین مذاکرات مشروح یکصد و پانزدهمین جلسه از دوره بیست و سوم قانونگذاری - اداره تندنویسی و مطبوعات و تنقیح قوانین

مسلمان اردن هاشمی که با واقع بینی و درایت در حفظ و استقلال و تمامیت ارضی اردن هاشمی کوشا بوده و هستند. تجلیل کنم و آرزو نمایم که روابط دوستانه و برادرانه ایران و اردن هاشمی که در نهایت صمیمیت میباشد روز بروز مستحکم تر و استوارتر شود (انشاءالله) و همچنین همه کشورهای مسلمان و بحکم آیات شریفه «انما المؤمنون اخوه» و «اعتصموا بحبل الله جمیعاً و لا تفرقوا» در لوای پرچم مقدس اسلام و تعلیمات آسمانی آن روز بروز متحدتر و متفق تر شده و با اجرای تعالیم عالی دین مبین اسلام از رفاه و آسایش بیشتری بهره مند گردند (انشاءالله) سعادت و توفیق روز افزون دولت مسلمان ایران و اردن هاشمی و رهبران عالیقدر این دولت بزرگ را از درگاه قادر متعال مسئلت دارم. از توجهی که فرمودید صمیمانه سپاسگزارم (احسن - احسن).

نایب رئیس - خانم دکتر طالقانی بفرمائید.

خانم دکتر طالقانی - ریاست محترم مجلس شورای ملی، همکاران ارجمند، اجازه میخوام چند دقیقه از وقت گرانبهای شما را گرفته پیرامون نهضتی که گروه زنان حزب ایران نوین به پیروی از منویات شاهنشاه محبوب و خردمند خود با کمک و ارشاد اولیاء حزب پاسداران انقلاب و همت و مساعی و هدایت همکار ارجمندم بانوشوکت - ملک جهانبانی ریاست محترم قسمت زنان آغاز کرده اند شمه ای باختصار بسمع برسانم چون میدانم که برادران روشنفکر و همکاران گرانقدر من در این ساحت مقدس و عموم ملت ایران این جنبش های سازنده را ستایش میکنند و بر آن ارجح می نهند (صحیح است).

قبل از آنکه باصل مطلب پردازم لازم میدانم فرمایشات گهربار رهبر خردمند ملت ایران را هنگام مصاحبه با نمایندگان حزب ایران نوین در خاطره ها زنده کنم. شاهنشاه راجع به حزب میفرمایند:

«يك مملکت هر قدر پیشرفته باشد و مردمش مرفه و خوشبخت اگر فاقد تشکیلات سیاسی باشد جمع و جور کردن این جمعیت زیاد و حفظ منافع سیاسی آنان در دنیائی که هنوز آشفته است میسر نیست».

واقعاً حزب يك مکتب سیاسی است و متشکل از افرادی است که مسلک و مرام خاصی را دنبال میکند.

مسلک و مرام حزب پاسداران انقلاب حفظ منافع ملی و سیاسی کشور با الهام از منویات شاهنشاه داهی و خردمندی است که شعاع تابناک افکار بلندش بر جهان پرتو افکنده است. انجام کارهای بزرگ به نیروهای تربیت شده و هدایت یافته نیازمند است (صحیح است) حزب پاسداران انقلاب برای حفظ منافع ملی و سیاسی این سرزمین و با توجه به اندیشه های تابناک شاهنشاه خود در تلاش و کوشش است و با نظم و تشکیلات وسیع و مدیریت جامع و کامل می کوشد تا با جذب مردم بخود چون دریا و اقیانوس حاوی منافع بی شمار برای رفاه ملت و موجب هماهنگ نمودن افراد این کشور با جهش سریعی که در تمام شئون ایجاد شده گردد (صحیح است) حزب ما مکتبی در سطح بسیار عالی است که در میدانهای عمل و در کلاسهای کاملاً متفاوت با آنچه در

دانشگاهها وجود دارد انسانها را کشف میکند می شناسد و می سازد و بیجامه معرفی میکند و به کمک نیروی جمع که از کلیه طبقات این سرزمین است خواسته های مردم را در راه زندگی بهتر بصورت طرحهای بزرگ بدولت حزبی خود میدهد تا بمرحله اجرا درآید (صحیح است) کلاسهای درسی حزب پاسداران انقلاب همان حوزه ها

کمیته ها کمیسیونها سمینارها، شوراها و کنفرانسهاست که شرکت کننده در آن هم شناگرد است و هم معلم هم نظر میدهد و هم نظر میگیرد و فعالیت سازنده دارد. زنان در حزب ما در تمام شئون و ارگانها و قسمتها با برادران خود همکاری فعالانه دارند. ولی حزب پاسداران انقلاب دارای تشکیلات بسیار وسیع است یکی از ارگانهای فعال حزب ما قسمت زنان است که بمنظور خاصی ایجاد شده که هم اکنون بعرض میرسانم.

و هم دین خود را بشاهنشاهی که او را هستی اجتماعی و آبروی جهانی بخشیده است ادا کند. و چون زن قرنهای از فعالیت اجتماعی بدور بود، اکنون باید بکوشد تا خود را با جهش سریعی که مولود انقلاب است هماهنگ سازد. این هماهنگی و آگاهی و کسب بینش سیاسی و اجتماعی برای کلیه زنان رهبری و برنامه و تشکل لازم دارد (صحیح است) از اینرو قسمت زنان در حزب پاسداران انقلاب بوجود آمد تا با کوشش و تلاش و طرح برنامه های وسیع این خلاء را پر کند و امروز گروهی از زنان حزب بهمت و ارشاد خانم جهانبانی رئیس قسمت زنان که سمبل کار و کوشش و صفا و صمیمیت است و با کمک و هدایت و یاری اولیاء امور حزب مصمم شده اند کلیه خواهران خود را در سراسر کشور برای تفهیم اهداف ملی و میهنی و آموزش سیاسی و شناخت مسائل اجتماع و مملکتی بسیج نمایند و قسمت زنان بر آن است که بانروی اندیشه جمع و اتحاد و اتفاق تا پایان دهه دوم انقلاب و یاری برادران ارجمند و باتوفیق الهی کلیه عقب ماندگیهای زنان را در سطح کشور مرتفع سازد تا زنان با وسعت بینش اجتماعی و درک مفاهیم سیاسی و انقلابی بیشتر بتوانند بکمک برادران خود بشتابند تا سریعتر بدروازه های تمدن بزرگ نزدیک شویم (صحیح است).

قسمت زنان در اولین کنفرانس هماهنگی که در ۴ سال قبل تشکیل داد توانسته بود فقط در ۱۸ شهر و شهرستان و مرکز استان شعباتی دایر نماید ولی امروز در ۴۲ شهرستان و مرکز استان شعبه دارد که فعالانه برای پیوستن زنان بحزب و هماهنگ کردن آنان از نظر بینش سیاسی و اجتماعی میکوشند (صحیح است).

از روز دوم تیرماه قسمت زنان کنفرانسی در مرکز تشکیل داد که بیش از ۲۰۰ نفر از نمایندگان قسمت زنان از کلیه شهرستانها و مراکز استانها و فرمانداریهای کل در آن شرکت داشتند.

همکاران ارجمند خود بمسئولیت خطیر زنان در خانه بخوبی واقف هستند و میدانند مسافرت يك زن و ترك خانه برای چندروز برای او مثل مردان سهل و ساده نیست اما عواملی که ۲۰۰ زن را از اقصی نقاط مملکت با داشتن آن مسئولیت خطیر بمرکز کشیده شایان توجه و تعمق است.

گرد آمدن ۲۰۰ زن ایرانی در مرکز آنها از دورترین نقطه مملکت آنها برای زنی که تا چندسال قبل جرأت از خانه بیرون آمدن را نداشته یکی از ثمرات انقلاب و حاکی از عشق و علاقه و ایمان زن ایرانی به سازندگی است (صحیح است).

گفت و شنود ۲۰۰ نماینده زن پیرامون مسائل اجتماعی و سیاسی و مملکتی خود نمره انقلاب است. اجتماع ۲۰۰ زن در مرکز و بحث و گفتگوی آنان بایکدیگر با آراش خاطر حاکی از امنیت و آسایش و رفاهی است که در سایه رهبری و تدبیر شاهنشاه بزرگ در کشور ما حکم فرماست.

تجمع این گروه از زنان نشانه بارز تأثیر روش و سیاست صحیح تشکیلات حزبی است که آنان را از اقصی نقاط مملکت بدور هم جمع نموده تا پیرامون مسائل سیاسی و مملکتی و اجتماعی بتعاطی افکار و بحث و شور پردازند.

مردان از قدیمترین ایام در اجتماع بوده اند و اگر مردی در خانه می نشست و با اجتماع نمی پیوست بر او خرده می گرفتند ولی درست زن در این مورد عکس آن حالت را داشت و وضع زن درست نقطه مقابل مرد بود و امروز مادر اثر انقلاب با سرعت عجیبی پیش میرویم ولی اثرات روزهای تاریک با آن سرعت از افکار بیرون نمی رود بیرون آمدن زن از خانه و با اجتماع پیوستن و بکارهای حزبی مشغول شدن کار آسانی نیست فقط همانطور که گفتم قدرت تشکیلات صحیح سیاسی است که می تواند زنان را با اجتماع و کارهای حزبی بکشاند (صحیح است).

در این چندروز زنان شرکت کننده در کنفرانس قسمت زنان مانند حلقه های زنجیر بهم پیوسته تمام هوش و حواسشان بر آن بود که چیزی بیاموزند و آرزو آورده و از مغان سفر خود سازند و با این ره آوردها گروهی از زنان شهرو شهرستان خود را به تشکیلات سیاسی علاقمند سازند.

عشق و علاقه و کوشش و شوق آنان واقعاً قابل تقدیر و تقدیس بود.

میدانید که سلول های حیاتی هر اجتماع را خانواده

تشکیل میدهد و زن در سازندگی افراد خانواده سهم بسزایی دارد. جوانان و کودکان که مدیران فردای بهتر از امروز مملکت هستند در دامان مادر تربیت میشوند و دامان مادر اولین مکتب برای تربیت فرزندان است. جوانان ما همان نوبرخاستگان و طراوت یافتگان خود ما هستند که در زمانهای دورتری باعث نگرانی اولیاء خود بودیم ولی امروز عصر انقلاب و تحول است و جوانان به رهبری و هدایت بصیرانه نیازمندند و مادران برای اینکه بتوانند بهترین دوست و راهنمای فرزندان خود باشند باید امکانات کافی و دانش و بینش سیاسی داشته باشند تا بتوانند از عهده هدایت جوانان عصر انقلاب برآیند و روح ملی و ایمان و اعتقاد و عشق بمیهن و شاه و خدمت بهمینوع و احترام به سنن و عادات و آداب ملی را در نهاد فرزندان خود چنان رسوخ دهند و آنان را با آن اصول ملی چنان استوار سازند که هیچ تندباد حوادث قادر بدگرگونی آنها نباشد و هیچ بیان فریبنده و ایسم و ایده نولوژی های بظاهر زیبا و در باطن مخرب و الگوهای بیقواره که با روح و شکل و سیمای وطن ما مشابهت ندارد او را از راه عشق بمیهن و شاه و خدمت بملت منحرف نسازد (صحیح است، احسن).

برای رسیدن باین اهداف مقدس قسمت زنان بر آن است که نهضتی در سراسر کشور بپا کند که این کنفرانس ۴ روزه طلبه آن نهضت است.

نتیجه اینکه در این کنفرانس گرفته شد از نظر بالا بردن بینش اجتماعی و سیاسی زن از نظر تشکل جامعه زنان در سراسر کشور و از جهت ارشاد جامعه زن در تربیت و راهنمایی فرزندان و بخصوص از نقطه نظر تحکیم خانواده و حمایت از افراد خانواده اعم از پدر و مادر و فرزند شایان توجه است.

نمایندگان ۴۲ شهرستان از طرف کلیه زنان کشور در این کنفرانس بررسی دقیق لایحه قانون خانواده را که از ابتکارات عصر انقلاب شاه و ملت است از نظر رفاه کلیه افراد خانواده بخصوص کودکان از دولت حزبی و وزیر محترم دادگستری خواستار است بدلیل آنکه هر قدر اساس خانواده مستحکمتر و روابط افراد آن با

یکدیگر صمیمانه تر باشد ترقی جامعه بیشتر و سرپرست خواهد بود.

زنان کشور با توجه بفرمایشات رهبر خردمند خود در مصاحبه مطبوعاتی مسئولان حزب هر شب هنگامیکه بریستر میروند کارنامه روزانه خود را بررسی خواهند نمود تا ببینند آیا خانه را محفل و کانون گرم و پرمهر و محبت برای اعضا خانه ساخته اند؟ آیا در تربیت فرزندان هم آنکه با انقلاب چه کوششی کرده اند و اگر شغل و وظیفه ای در اجتماع دارند آنرا بنحو احسن بامتانت و درایت و صمیمیت انجام داده اند و اگر خدای ناخواسته جواب یکی منفی باشد فردای آنروز بان تلاش و کوشش بیشتر جبران مافات را خواهند نمود.

قدرت ۱۴ میلیونی زن وقتی تحت تشکیلات صحیح ارشاد و هدایت شود بدون شك اثر بسیار چشم گیری در اعتلای وطن خواهد داشت (صحیح است) و زن ایرانی با صداقت و صفا آماده خدمت و جانبازی با تمام وجود در تمام شئون مملکتی است و بمیهن و به شاهنشاهی که ناجی و حیات بخش اوست عشق می ورزد و شهبانوی محبوب خود را که سمبل مهر و وفا و میهن پرستی و کار و کوشش هستند از تمام جهات از نظر مادر نمونه بودن از نظر متانت و وقار، از نظر احاطه بر کلیه امور از نظر بشردوستی و تو عدوستی و ملت پروری الگوی کار خود قرار میدهند و آمادگی خود را برای هر گونه جانبازی و خدمت بمیهن و ملت و شاهنشاه خود اعلام میدارند (صحیح است).

این نکته را نباید فراموش کنیم که از کوروش کبیر در تاریخ بنیکی زیاد یاد شده و او اولین شاهنشاه بزرگ جهان نامیده اند. مسلماً کورش اندیشه ای تابناک و دلی پر از مهر و وطن و عشق بملت داشته و دائم ب فکر عظمت سرزمین خود و تعالی و ترقی آن بوده است، ولی خدمات و زحمات فدائیان و جانبازانی را که مجریان افکار کوروش بوده اند نباید نادیده گرفت (صحیح است).

شاهنشاه آریامهر کوروش عصر پهلوی دردنیای با عظمت امروز است و دولت حزبی هم مسلک هویدا همان خدمتگزاران صدیق و صمیم شاه و ملت است

که با عشق بشاه و ملت شب و روز با الهام از منویات گهربار شاهنشاه خردمند برای ترقی و تعالی و عظمت میهن و حفظ استقلال ایران با تمام قدرت در تلاش و کوشش است و با تمام این تلاشهای مداوم هربار انسان نخست وزیر مملکت رامی بیند که با کمال خضوع و فروتنی و با کمال ادب نسبت بهمه افراد ابراز محبت و لطف میفرمایند و موجبات دلگرمی و خشنودی همگان را فراهم میسازند و درس انساندوستی و ادب و تواضع و فروتنی و کار و کوشش بهمه ما میدهند، این است راز موفقیت نخست وزیر حزبی ما که باید سرمشقی برای همه باشد (صحیح است).

زنان شرکت کننده در کنفرانس از کمک و راهنمایی و ارشاد اولیاء امور حزب نهایت سپاس و تشکر را داشتند و موفقیت روز افزون حزب پاسدار انقلاب را از خداوند مسألت نمودند. و ما زنان و بقول جناب نخست وزیر بسیار مفتخریم که در عصر طلائی و درخشان پهلوی در بهسازی و دگرگونی کشور شریک هستیم زیرا رشد افزایش اشتغال در ده سال اخیر رقم ۱۶ درصد را نشان میدهد که رشد افزاین در مورد زنان ۵۴ درصد و در مورد زنان کمتر از ۲۵ سال ۹۴ درصد بوده است و این درصد افزایش اثرات انقلاب و تحول ناشی از آن را بخوبی نشان میدهد (صحیح است) و حاکی از آنستکه جامعه عصر انقلاب یک مسئولیت جدی و خطیری بردوش زنان گذاشته و زن ایرانی برای انجام این وظایف و وظایف دیگرش نیازمند آگاهی و بینش بیشتری است که قسمت زنان حزب این مهم را دریافته و برای رفع این نیازمندی میکوشد و از کلیه زنان روشن بین و روشنفکر میهن برای این نهضت عظیم استمداد می طلبد (احسن).

از تصدیقی که دادم پوزش می طلبم. توفیق همگان را در راه خدمت بشاه و ملت از خداوند خواستارم. (احسن، احسن)

نایب رئیس - آقای دکتر کیان بفرمائید.

دکتر کیان - جناب آقای رئیس، همکاران

محترم

با اینکه گسترش کار و پیشرفت سریع مملکت در

تمام شئون بحدی است که از بیان واحصاء ورقم خارج شده و همه جا نتایج ثمربخش انقلاب آشکار و بارز میباشد، معذک باز دید هائی از این آثار چنان هیجان و شغفی در بیننده ایجاد میکند که برای ابراز خوشوقتی از این تحولات لازم است شمه مختصری از آنها گفته شود و شاید بدیترتیب بتوان آن شادی و رضایت درونی را ظاهر ساخت با توجه باین مقدمه مختصر لازمست باستحضار همکاران عزیز برسانم که بنا بدعوت وزارت آبادانی و مسکن اعضاء این کمیسیون در روز جمعه اول تیر بمعیت جناب آقای بهرون معاون پارلمانی آن وزارت مسافرتی بمشهد نمود در بدو ورود از فرودگاه مستقیماً بحرم مطهر حضرت رضا (ع) مشرف شدیم و پس از زیارت مرقد مطهر بیازدید از بناهایی که اخیراً در حریم قدس ایجاد شده است پرداختیم رواقهای جدیدالبناء با بهترین تزئینات که نمونه بارز ذوق و هنر و معتقدات هنرمندان ایرانی است جلوه خاصی به بناهای مجلل آستان قدس رضوی بخشیده است که موجب تحسین هربیننده است.

باید اذعان کرد که مدیریت جناب آقای زاهدی نیابت تولیت عظمی و استنادار خراسان موجب شده است که دستگاه آستان قدس رضوی با نظم و ترتیب خاصی اداره شود. و در آمد آستان قدس روز بروز فزونی یابد و این پیشرفت ها بحدی رسیده است که موجبات رضامندی خاطر خطیر ملوکانه را که همیشه در تعظیم شاعر اسلامی اهتمام کامل بعمل میآوردند و مخصوصاً نسبت بیبارگار حضرت ثامن الائمه ارادت خاص میورزند فراهم سازد (انشاء الله).

سپس از طرحهای در دست اقدام ویا انجام شده بترتیب زیر باز دید بعمل آمد.

۱- طرح آپارتمان سازی، این طرح شامل ۶۰۰ واحد مسکونی آپارتمانیهای سه اطاقه با کلیه سرویسهای مربوط در زمینی بمساحت ۹۵ هزار متر مربع باشبکه آب فاضلاب و پارکسازی با اعتباری معادل ۲۷۰ میلیون ریال در دست اجراست و با اینکه بیش از ۲۰۰ روز از عمر اجرایی این طرح نگذرد حدود ۶۰ درصد از کار پیشرفت داشته است این ساختمانها در بلوکهای پنج

طبقه‌ای احداث گردیده و بلدقتی که در طرح ساختمان آن بعمل آمده شهرک زیبایی در گوشه شهر مقدس مشهد بوجود خواهد آورد که ۶۰۰ خانوار در آن سکنی میگزینند.

۲- طرح خانه‌های ارزان قیمت، همگام با اجرای طرح بالا ۷۰۰ واحد مسکونی دو اطاقه با سرویسهای مربوط در دست اجرا میباشد که اعتبار این طرح نیز بالغ بر ۲۳۵ میلیون ریال میباشد که پس از تکمیل این طرح بایش قسط بسیار متناسب و اقساط طولی‌المدت در اختیار افراد واجد شرائط قرار خواهد گرفت، آنچه که در کارگاههای آپارتمان سازی و خانه های ارزان قیمت بچشم میخورد و قابل توجه است آموزش علمی و عملی کادر نیروی انسانی برای نظارت و اجرای صحیح و همچنین تولید قیمت عمده مصالح مورد نیاز طرح در کارگاه میباشد.

۳- ساختمان مرکز درجه ۱ بهداشت مشهد که با اعتباری بالغ بر ۳۶ میلیون ریال در زمینی بمساحت ۱۳ هزار متر مربع باز بر بنای ۴۳۰۰ متر مربع دارای بخشهای مختلف درمانی - آموزشی - تخصصی - انگل شناسی - رادیولوژی، بهداشت و تنظیم خانواده احداث گردیده که آماده بهره برداری میباشد.

۴- ساختمان مرکز حرفه‌ای بزرگسالان، در زمینی بمساحت ۹۵ هزار متر مربع با سطح زیر بنای ۱۵ هزار متر مربع که شامل ۱۲ بلوک مرکب از کارگاههای آب برق، گاز، مکانیک، کلاسهای درس، آمفی تئاتر، خوابگاه، رستوران، بهداری، امور اداری، نگهداری میباشد که هم اکنون با کلیه ماشین آلات مدرن تجهیز گردیده و شروع بکار نموده است.

۵- زائر سرای کارگران، که بنا با وام خرید خواهانه ملوکانه برای رفاه کارگران زائر در زمینی بمساحت ۷۸۰۰۰ متر مربع باز بر بنای ۴۱۶۵ متر مربع شامل سی واحد مسکونی مجهز بتاسیسات شوفاژ، سالن اجتماعات آشپزخانه، غذاخوری، سالن نمایش کارهای دستی احداث گردیده که در شرف اتمام میباشد، این ساختمان برای استراحت خانواده کارگرانی که از اقصی نقاط مملکت برای زیارت حضرت رضاعلیه السلام بمشهد مشرف میشوند بنا گردیده است.

علاوه بر موارد ذکر شده در سال اخیر اقدام با احداث ۱۰۷ واحد مسکونی سازمانی برای کارکنان دولت و فرهنگیان با اعتباری در حدود ۴۵ میلیون ریال در شهرهای خراسان شده که نمونه هائی از آن در شهر نیشابور مورد بازدید قرار گرفت و نیز برای لوله کشی آب آشامیدنی و طرحهای آسفالت و سایر پروژه‌های ساختمانی استان مبلغی در حدود پانصد میلیون ریال وسیله اداره کل آبادانی و مسکن تعهد و بمصرف رسیده است بطور کلی پیشرفت سریع اجرای برنامه‌های عمرانی و دقت در طرز ساختمان و تنظیم پروژه‌ها با کمال جدیت و پشتکار انجام شده و عملیات و اقدامات مدیر کل لاین و جوان آبادانی و مسکن خراسان قابل تقدیر میباشد در خاتمه لازم میدانم از وزارت آبادانی و مسکن مخصوصاً جناب آقای بهرون که موجبات این مسافرت را فراهم ساخته‌اند تشکر و سپاسگزاری نمایم (احست - احسنت).

۳- تصویب صورت جلسه قبل

نایب رئیس - وارد دستور میشویم نسبت بصورت جلسه دفعه قبل نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه تصویب میشود.

۴- اجرای مراسم تحلیف بوسیله آقایان: عبدالهادی آقایان - عبدالعباس طرفی - دکتر بوذرجمهر

نایب رئیس - با اجازه خانمها و آقایان مراسم تحلیف سه نفر آقایان نمایندگان جدید که انتخاب شده‌اند انجام میشود. از آقایان طرفی و عبدالهادی آقایان خواهش میکنم به پشت تریبون تشریف بیاورند.

«در این موقع کلام الله مجید را با احترامات لازمه بتالار جلسه آورده و عموم حضار قیام نمودند و آقایان عبدالهادی آقایان و عبدالعباس طرفی قسم‌نامه را بشرح زیر قرائت و ذیل آن را امضا نمودند»

«ما اشخاصیکه در ذیل امضای نمایم خداوند را بشهادت می‌طلبیم و بقرآن قسم یاد می‌کنیم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ و مجری است تکالیفی را که بمار جوع شده است مهمانان با کمال راستی و درستی و جدوجهد انجام بدهیم و نسبت به اعلیحضرت شاهنشاه متبوع، عادل، مفخم خودمان صدیق و راستگو باشیم و با اساس سلطنت و بحقوق ملت

خیانت ننمائیم و هیچ منظوری نداشته باشیم جز فوائد و مصالح دولت و ملت ایران»

نایب رئیس - آقای دکتر مهر بفرمائید.

(آقای دکتر بوذرجمهر قسم‌نامه را بشرح زیر قرائت و ذیل آن را امضاء نمودند).

«من که در ذیل امضا می‌نمایم خداوند را بشهادت می‌طلبم و در مقابل قرآن مجید به زنده‌اوستا قسم یاد میکنم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ و مجری است تکالیفی را که بین رجوع شده است مهمانان با کمال راستی و درستی و جدوجهد انجام بدهم و نسبت به اعلیحضرت شاهنشاه متبوع، عادل، مفخم خودمان صدیق و راستگو باشم و با اساس سلطنت و بحقوق ملت خیانت ننمائیم و هیچ منظوری نداشته باشم جز فوائد و مصالح دولت و ملت ایران».

(در این موقع کلام الله مجید با احترامات لازمه به خارج از تالار جلسه علنی برده شد)

۵- تقدیم لایحه کنوانسیون راجع بمسئولیت بین‌المللی در مورد خسارات ناشی از اجسام فضائی بوسیله آقای دکتر تاج‌بخش معاون وزارت امور خارجه

نایب رئیس - آقای دکتر تاج‌بخش بفرمائید.

دکتر تاج‌بخش (معاون وزارت امور خارجه) - با اجازه مقام ریاست لایحه اجازه الحاق دولت شاهنشاهی ایران بکنوانسیون مسئولیت بین‌المللی را برای بررسی و تصویب تقدیم میکنم.

نایب رئیس - لایحه بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۶- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون کشور راجع بالحاق دو تبصره بماده ۵۵ و اصلاح تبصره یک ماده ۱۰۰ قانون شهرداریها و ارسال بمجلس سنا

نایب رئیس - گزارش شور دوم الحاق دو تبصره بماده ۵۵ و اصلاح تبصره یک ماده ۱۰۰ قانون شهرداریها مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون کشور

بمجلس شورای ملی

کمیسیون کشور در جلسه سی‌ام اردیبهشت ماه ۱۳۵۲ با حضور آقای قوام صدیقی وزیر مشاور و خانم صوفی معاون وزارت کشور لایحه شماره ۵۶۲۶۶ مورخ

۱۳۵۱/۱۲/۱۹ دولت راجع به الحاق دو تبصره بماده ۵۵ و اصلاح تبصره یک ماده ۱۰۰ قانون شهرداریها را که گزارش شور اول آن بشماره ۶۶۸ چاپ گردیده باتوجه به پیشنهادهای رسیده برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و با اصلاحاتی بشرح زیر تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه الحاق دو تبصره بماده ۵۵ و اصلاح تبصره یک

ماده ۱۰۰ قانون شهرداریها

ماده ۱ و تبصره ۱ - تبصره زیر بعنوان تبصره ۴ به بند ۲ ماده ۵۵ الحاق میگردد.

تبصره ۴ - شهرداری مکلف است محلهای مخصوصی برای تخلیه زباله و نخاله و فضولات ساختمانی و مواد رسوبی فاضل آنها و نظائر آنها تعیین و ضمن انتشار آگهی با اطلاع عموم برساند.

محلهای تخلیه زباله باید خارج از محدوده شهر تعیین شود و محل تأسیس کارخانجات تبدیل زباله به کود بشخص شهرداری خواهد بود.

رانندگان وسایل نقلیه اعم از کندرو و یا موتوری مکلفند آنها را فقط در محلهای تعیین شده از طرف شهرداری خالی نمایند.

مجازات متخلفین طبق ماده ۲۷۶ قانون کیفر عمومی تعیین میشود.

در صورت تخلف مراتب هر بار در گواهینامه رانندگی متخلف قید و اگر ظرف یکسال سه بار مرتکب همان تخلف شود بار سوم بحد اکثر مجازات خلافی محکوم و گواهینامه او برای یک سال ضبط میشود و در همان مدت از رانندگی ممنوع خواهد بود.

بتخلفات مزبور در دادگاه بخش رسیدگی خواهد شد.

۲ - تبصره زیر به بند ۲ ماده ۵۵ الحاق میگردد:

تبصره - شهرداری در شهرهائی که نقشه جامع شهر تهیه شده مکلف است طبق ضوابط نقشه مذکور در پروانه‌های ساختمانی نوع استفاده از ساختمان را قید کند. در صورتیکه برخلاف مندرجات پروانه ساختمانی در منطقه غیر تجاری محل کسب یا پیشه و یا تجارت دایر شود شهرداری مورد را در کمیسیون مقرر در تبصره ۱

ماده ۱۰۰ این قانون مطرح مینماید و کمیسیون در صورت احراز تخلف مالک یا مستأجر با تعیین مهلت مناسب که نباید از دو ماه تجاوز نماید در مورد تعطیل محل کسب یا پیشه و با تجارت ظرف مدت یکماه اتخاذ تصمیم میکند. این تصمیم وسیله مأمورین شهرداری اجراء می شود و کسی که عالمأ از محل مزبور پس از تعطیل برای کسب و پیشه و یا تجارت استفاده کند بحسب جنحه ای از شش ماه تا دو سال و جزای نقدی از پنج هزار و یک ریال تا ده هزار ریال محکوم خواهد شد و محل کسب نیز مجدداً تعطیل میشود.

دائر کردن دفتر و کالت و مطب و دفتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتر روزنامه و مجله وسیله مالک از نظر این قانون استفاده تجاری محسوب نمیشود.

۳- تبصره ۱ ماده ۱۰۰ بترتیب زیر اصلاح میشود:

تبصره ۱ - در موارد مذکور فوق که از لحاظ اصول شهرسازی یا فنی یا بهداشتی قلع تأسیسات و بناهای خلاف مشخصات مندرج در پروانه ضرورت داشته باشد یا بدون پروانه شهرداری ساختمان احداث یا شروع باحداث شده باشد بتقاضای شهرداری موضوع در کمیسیونهای مرکب از نماینده وزارت کشور با انتخاب وزیر کشور و یکی از قضات دادگستری با انتخاب وزیر دادگستری و یکی از اعضای انجمن شهر با انتخاب انجمن مطرح میشود کمیسیون پس از وصول پرونده بدینفع اعلام مینماید که ظرف ده روز توضیحات خود را کتباً ارسال دارد پس از انقضای مدت مذکور کمیسیون مکلف است موضوع را با حضور نماینده شهرداری که بدون حق رأی برای ادای توضیح شرکت میکند ظرف مدت یکماه تصمیم مقتضی اتخاذ کند در مواردی که شهرداری از ادامه ساختمان بدون پروانه یا مخالف مفاد پروانه جلوگیری میکند مکلف است حداکثر ظرف یک هفته از تاریخ جلوگیری موضوع را در کمیسیون مذکور مطرح نماید در غیر این صورت کمیسیون بتقاضای ذینفع بموضوع رسیدگی خواهد کرد.

در صورتیکه تصمیم کمیسیون بر قلع تمام یا قسمتی از بنا باشد مهلت مناسبی که نباید از دو ماه تجاوز کند تعیین مینماید. شهرداری مکلف است تصمیم مزبور را

بمالک ابلاغ کند. هرگاه مالک در مهلت مقرر اقدام بقلع بنا ننماید شهرداری رأساً اقدام کرده و هزینه آنرا طبق مقررات آئین نامه اجرای وصول عوارض از مالک دریافت خواهد نمود.

مخبر کمیسیون کشور - غضنفری

گزارش شور دوم از کمیسیون دادگستری

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه ۱۳۵۲/۲/۱۷ با حضور نمایندگان دولت لایحه الحاق دو تبصره بماده ۵۵ و اصلاح تبصره يك ماده ۱۰۰ قانون شهرداریها مورد رسیدگی قرارداد و با اصلاحاتی که در جلسه ۱۳۵۲/۲/۳۰ بتأیید کمیسیون کشور رسید لایحه را تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سید محمد رضا تنکابنی

نایب رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بماده واحده و کلیات آخر لایحه رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه برای تصویب مجلس سنا ارسال میشود.

۷ - طرح گزارش شور اول کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری راجع بلایحه تغییر نام صندوق توسعه کشاورزی ایران و اصلاح ماده ۵ قانون صندوق مزبور

نایب رئیس - گزارش شور اول تغییر نام صندوق توسعه کشاورزی ایران و اصلاح ماده ۵ قانون صندوق مزبور مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور اول از کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه ۲۲ خرداد ماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه شماره ۵۰۹۰ مورخ ۱۳۵۲/۳/۸ مربوط به تغییر نام صندوق توسعه کشاورزی ایران و اصلاح ماده ۵ قانون

صندوق مزبور را که در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۲/۳/۸ تقدیم وبشماره ۷۲۸ چاپ گردیده است مورد رسیدگی قرارداد و با اصلاحاتی بشرح زیر تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون تغییر نام صندوق توسعه کشاورزی ایران و اصلاح ماده ۵ قانون صندوق مزبور

ماده واحده:

الف - از تاریخ تصویب این قانون نام صندوق توسعه کشاورزی ایران ببانک توسعه کشاورزی ایران تبدیل میگردد.

ب - ماده ۵ قانون تأسیس صندوق توسعه کشاورزی ایران مصوب ۲۹ دیماه ۱۳۴۵ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۵ - بانک توسعه کشاورزی ایران از پرداخت حق تمیر سهام و حق الثبت شرکتهای معاف است. وزارت دارائی مالیات بر درآمد بانک را وصول و معادل آنرا از محل درآمد عمومی مسترد خواهد داشت تا سرمایه بانک اضافه شود.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری -

رضا پیرزاده

گزارش شور اول از کمیسیون کشاورزی و منابع طبیعی

بمجلس شورای ملی

کمیسیون کشاورزی و منابع طبیعی در جلسه ۲۴ خردادماه ۱۳۵۲ با حضور آقای دکتر همایونفر معاون وزارت کشاورزی و منابع طبیعی لایحه تغییر نام صندوق توسعه کشاورزی ایران و اصلاح ماده ۵ قانون صندوق مزبور را مورد رسیدگی قرارداد و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون کشاورزی و منابع طبیعی - مهندس نظمی

گزارش شور اول از کمیسیون دارائی

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه ۲۶ خردادماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه تغییر نام صندوق توسعه کشاورزی ایران و اصلاح ماده ۵ قانون صندوق مزبور

مخبر کمیسیون دارائی - امان الله ریگی

نایب رئیس - کلیات لایحه مطرح است نظری نیست؟

(اظهاری نشد) به ورود در شور ماده واحده رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده لایحه برای شور دوم به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۸ - طرح گزارش شور اول کمیسیون امور خارجه راجع به لایحه معاهده راجع به آب رود هیرمند بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان

نایب رئیس - گزارش شور اول معاهده راجع به آب هیرمند بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

گزارش شور اول از کمیسیون امور خارجه

بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور خارجه در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۲/۳/۲۸ با حضور آقایان دکتر غلامرضا تاجبخش معاون وزارت امور خارجه و دکتر مسعود اهری معاون وزارت آب و برق لایحه شماره ۶۱۱۲ مورخ ۱۳۵۲/۳/۲۰ دولت درباره معاهده راجع باب رود هیرمند بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان را که در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۲/۳/۲۲ تقدیم وبشماره ۷۴۵ چاپ گردیده است مورد رسیدگی قرارداد و عیناً تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی میدارد.

لایحه قانون معاهده راجع به آب رود هیرمند

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان

ماده واحده - معاهده راجع به آب رود هیرمند بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان مشتمل بر يك مقدمه و دو ماده و دو پروتکل ضمیمه که در تاریخ

بیست و دوم اسفندماه ۱۳۵۱ برابر سیزدهم مارس ۱۹۷۳ در کابل بامضاء رسیده است تصویب و اجازه مبادله اسناد تصویب آن داده میشود.

مخبر کمیسیون امور خارجه - مهروش صفی نیا (مستوفی)

گزارش شور اول از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۲/۳/۲۸ باحضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بمعاهده راجع بآب رود هیرمند بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان را مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه کمیسیون امور خارجه را عیناً تأیید و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی میدارد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سلیم محمد رضا تنکابی

گزارش شور اول از کمیسیون آب و برق بمجلس شورای ملی

کمیسیون آب و برق در جلسه روز پنجشنبه ۱۳۵۲/۳/۳۱ باحضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بمعاهده راجع بآب رود هیرمند بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان را مورد رسیدگی قرار داد و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون امور خارجه بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون آب و برق - مهندس علی اشرف فرخ نایب رئیس - کلیات اول لایحه مطرح است آقای احتشامی بفرماید.

احتشامی - نمایندگان محترم قبل از اینکه بیعت پیرامون قرارداد مربوط بآب هیرمند بپردازم وظیفه خود می دانم که از آقای رامند لیدر فراکسیون پارلمانی حزب مردم که مطالبی بسیار اصولی و منطقی هنگام تقدیم این لایحه بیان داشتند تشکر کنم و اظهارات ایشان را مبین احساسات اعضای فراکسیون پارلمانی نسبت باین اقدام مثبت و مهمی که دولت در اجرای منویات شاهنشاهی آریامهر بعمل آورده تلقی نمایم. جناب آقای وزیر امور خارجه هنگام تقدیم این

لایحه خاطر نشان ساختند که بسیار خوشوقتند که سندی را که مبین خاتمه بخشیدن بمشکل یکصد و سه ساله بین ایران و افغانستان است تقدیم مجلس ملی می نمایند. آری دو دوست قدرشناسند وقت صحبت را

که مدتی بگسستند و باز پیوستند و باید بلادرنگ باین نکته تکیه کنیم که در طی مدتی که از یک قرن می گذرد، بشهادت اسناد تاریخی دولت و ملت ایران همواره پیشقدم در حل این مشکل بوده اند (صحیح است) و هیچگاه نخواسته اند برای فیصله بخشیدن بدان جز از طریق مسالمت و دوستی و برادری پافرازان نهند (آفرین) ولی متأسفانه عواملی که برای من مشخص نمی باشند مانع از حل این مشکل می گردید و اینک که وزیر امور خارجه اعلام می دارند و پیشوایان بزرگ و محبوب ایران و افغانستان با عزمی خلل ناپذیر امر فرمودند که با حسن نیت بمعاهده را بررسی نموده و مشکل تقسیم آب هیرمند را برای همیشه حل نمایند. من حل این مشکل صد و چند ساله را بجناب آقای هویدا نخست وزیر ایران و جناب آقای محمد موسی شفیق صدراعظم افغانستان تبریک می گویم (آفرین) و اضافه می کنم که ایران و افغانستان دو شاخه از یک درخت برومند می باشند که نمی توانند از هم جدا بمانند و در بین ملل جهان شهادت ملت را نمی شناسید که مثل ایران و افغانستان از نظر وحدت زبان و آئین و مذهب و تاریخ و وضع جغرافیایی و اخلاق و آداب و سنن وجه اشتراك داشته باشند علیهذا من انعقاد این بمعاهده تاریخی را بفال نیک می گیرم و امیدوارم همانطور که وزیر امور خارجه اشاره کردند روابط ایران و افغانستان بمرحله نوینی وارد شود که ثمرات و نتایج آن در وضع زندگی و همکاری ملتین ایران و افغانستان ساطع و نمودار گردد.

و اکنون برای اینکه سوابق امر را روشن کنم باتفاق نمایندگان محترم تاریخ را ورق میزنم تا معلوم و مواعنی که بر سر راه حل مشکل ایران و افغانستان قرار داشت روشن شود.

بموجب فصول ۵ و ۶ قرارداد که در تاریخ چهارم مارس ۱۸۵۷ میلادی مطابق با ماه رجب ۱۲۷۳ هجری قمری که بین ایران و انگلستان بامضا رسید توافق بعمل آمد

در صورتیکه اختلافی بین ایران و افغانستان پیش آمد باهتمام دوستانه انگلستان ارجاع نمایند.

اتفاقاً در سال ۱۸۷۲ میلادی آب هیرمند کم شد و در سیستان خشکسالی پدید آمد و ایران بموجب قرارداد بانگلستان مراجعه کرد و در زمان صدارت مرحوم میرزا حسینخان سپهسالار ژنرال گلکسمیت از طرف آندولت بایران آمد تا بمناطق مرزی برود و نسبت به تحدید حدود و تقسیم آب هیرمند نظر بدهد.

او با اینکه در مورد تحدید حدود راه انصاف را نه پیمود ولی درباره تقسیم آب هیرمند حکم و نظری عادلانه داد و تأکید کرد که هیچگونه عملیاتی نباید در طرفین رودخانه انجام شود که بموجودی آب برای آبیاری کرانه های هیرمند لطمه وارد شود. این حکمیت در سال ۱۸۷۳ میلادی مورد قبول ایران قرار گرفت ولی دولت افغانستان تقاضای تفسیر و توجیه آنرا نمود که گلکسمیت توجیه آن را برای ایران و افغانستان فرستاد.

چون در سال ۱۸۹۶ مجدداً موضوع هیرمند مورد اختلاف ایران و افغانستان قرار گرفت بموجب همان قرارداد قبلی از طرف دولت انگلستان در سال ۱۹۰۵ میلادی مطابق با سال ۱۳۲۳ قمری کلنل ماکماهون انگلیسی مأمور رفع اختلاف شد که چون حکمی که صادر کرد عادلانه و منصفانه نبود دولت ایران در تاریخ ذی قعدة ۱۳۲۳ هجری قمری با ذکر دلایل و شواهد بان حکمیت اعتراض کرد و در نتیجه حکمیت مزبور بلا اجرا باقی ماند.

هنگامیکه سلسله پهلوی چون آفتابی درخشان طالع شد اعلیحضرت رضاشاه کبیر پس از آنکه دست بکار اصلاحات اساسی زدند در مقام رفع اختلاف مرزی با همسایگان برآمدند که هماهنگ با آن قرارداد سعدآباد بین ایران و ترکیه و افغانستان و عراق بامضاء رسید و از سال ۱۳۱۱ تا سال ۱۳۱۷ بین ایران و افغانستان مذاکراتی برای حل مسئله هیرمند صورت گرفت که نتیجه آن قراردادی بود که در تاریخ ۱۶ بهمن ۱۳۱۷ بامضاء رسید.

آن قرارداد که شامل ۱۶ ماده بود و یک اعلامیه نیز بان الحاق شده بود در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۱۸

بتصویب مجلس شورای ملی ایران رسید. بموجب مواد اول و دوم این قرارداد:

۱ - دولین ایران و افغانستان موافقت می نمایند که همه ساله مقدار آبی که به بند کمال خان میرسد بین ایران و افغانستان بالمناصفه تقسیم شود.

۲ - برای اینکه از ده چهار برجک تا بند کمال خان بر مقدار آبی که فعلاً برده می شود مصرف نگردد دولت افغانستان متعهد می شود که در فاصله مزبور علاوه بر انهار موجود نهر تازه ای احداث نکنند.

و چون در این قرارداد در تخصیص سهمیه ایران از هیرمند ابهامی وجود داشت و شرطی برای مقدار آب قید نشده بود از طرف دولت ایران اعلامیه ای بشرح زیر بقرارداد مزبور اضافه شد آن اعلامیه چنین است: «دولت پادشاهی افغانستان اعلام میدارد که بهیچوجه مقصودی در تضییق و فشار و نرسیدن آب به سیستان ندارد از اینرو اجازه اقدامی که موجب شکست آب سهمی ایران در بند کمال خان بشود و از اینراه ضرری بزراعت و آبیاری سیستان بزند نخواهد داد.» دولت ایران اعلام کرد که قرارداد هیرمند و اعلامیه آن در حکم یک قرارداد هستند و همانطور که بعرض رسانیدم این قرارداد و اعلامیه در اردیبهشت ۱۳۱۸ بتصویب مجلس ایران رسید ولی متأسفانه مجلس آنروز افغانستان برخلاف مجلس امروز افغانستان معلوم نشد تحت تأثیر چه عواملی فقط قرارداد را تصویب کرد و اعلامیه ملحقه را رد نمود و مراتب را نیز در تیر ماه ۱۳۱۸ بدولت ایران اعلام داشت.

وقایع شهریور ۱۳۲۰ و مشکلات حاصله از آن مدتی بر این امر سایه افکند.

در سال ۱۳۲۴ جناب آقای امیر اسدالله علم که همواره نیاکان و اجداد او پدربزرگوار و خودشان خدمتگزار ایران بویژه خراسان در سیستان بوده اند مأموریت یافتند که به سیستان بروند و مشکل را از نزدیک بررسی نمایند و ایشان نیز پس از انجام مأموریت گزارش جامعی در این باره بدولت وقت دادند.

ولی در سال ۱۳۲۵ که بکلی آب هیرمند خشک شد و مطالبی در جراید تهران منعکس شد. حکایت از

آن میگرد که در اثر حفر نهر بغرا در داخل خاک افغانستان که ۳۵ فرسنگ طول و ۵۹ متر عمق و ده متر عرض دارد و با کمک مهندسین و کارشناسان خارجی ساخته می شود در میزان آبی که باید بایران برسد خلل عمده وارد آمده و سیستان را در آستانه زوال و نیستی قرار داده است و چرطی مطالبی که در جراید تهران انعکاس می یافت اظهار میشد که ساختمان این سد از سال ۱۳۲۱ آغاز شده سال ۱۳۲۹ خاتمه می پذیرد. از سال ۱۳۲۶ بعد کار بحرانی تر شد و ارادتمند که آزمون با روزنامه اطلاعات همکاری داشتم با آقای رحیم اله خان سفیر کبیر افغانستان در تهران مصاحبه ای بعمل آوردم که در همان تاریخ در روزنامه اطلاعات منعکس گردید. ایشان در طی این مصاحبه ضمن تأیید روابط دوستانه ایران و افغانستان و تجلیل از پیشرفت های ایران اعلام داشتند که مسئله هیرمند که امروز در تمام محافل تهران زبازد خاص و عام گردیده و بصورت يك معما در آمده باید بگویم که هنوز حفر نهر بغرا تمام نشده که آب هیرمند قطع شود و برادران ایرانی و افغانی ساکن دو طرف هیرمند از دو برادر یکدیگر نزدیک می باشند و در تمام امور مربوط بکشاورزی و بستن سدها و حفر انهار فرعی و لارویی باهم تشریک مساعی دارند. ولی در دنبال آن از طرف بنگاه مستقل آبیاری ایران اعلامیه ای منتشر شد که متأسفانه با نظرات سفیر محترم افغانستان تطبیق نمی کرد در آن اعلامیه تصریح شده بود که در آن تاریخ آب در بند و کهک فقط ۴۰ لیتر یعنی سه سنک است و حال آنکه در سال ۱۳۲۱ مقدار آب در آن محل ۳۵۰۰ سنک بوده است و در پایان این اعلامیه پس از مقایسه میزان آب در سال های متعدد اضافه شده بود که ایران نظر خاصی ندارد و افغانها می توانند هر نوع استفاده از رود هیرمند بعمل آورند مشروط بر اینکه حق ایران پایمال نشود ولی باید توجه داشت که اقداماتی که بعمل آمده برخلاف نص صریح حکمیت گلداسمیت و حتی ماکماهون و اعلامیه ملحقه بقرارداد ۱۳۱۸ می باشد و در نتیجه بارود دوستی و داد و ستد متقابل میان دو دولت دوست و برادر مغایرت دارد.

مرحوم احمد حسین عدل وزیر کشاورزی

وقت که از شخصیت های خدمتگزار ایران بودند در طی مصاحبه ای در دنبال اعلامیه بنگاه مستقل آبیاری اعلام داشت که متأسفانه ایجاد انهار سراج و بغرا از یک طرف و عدم تصویب اعلامیه ملحق بقرارداد هیرمند از طرف دیگر مؤید این نکته است که متأسفانه برادران افغانی مانعی خواهند این مشکل با حسن نیت حل بشود و اگر مشکل فیصله نیابد ایران ناگزیر است موضوع را مجدداً بحکمیت و در نتیجه بشورای امنیت احاله دهد.

با این همه در این مصاحبه هم مجدداً تأکید شده بود که دولت ایران گذشته از اینکه نظر مخالفی با توسعه زراعت و کشاورزی در داخله خاک افغانستان ندارد و ترقی و تعالی ملت برادر را آرزو می کند فقط می خواهد از مقدار آبی که باید بمصرف زراعت سیستان برسد کاسته نشود ولی باید در تفسیر این مصاحبه اضافه کنم که دولت و ملت ایران در اجرای منویات شاهنشاه که همواره حسن روابط با همسایگان را تأیید می فرمودند هیچگاه باشدت عمل و یا اعمال زور نخواستند باین مشکل پایان دهند (صحیح است).

و همواره بایک روح برادرانه و اغماض برادر بزرگتر به برادر کوچکتر موضوع را بادامه مذاکره دوستانه محول نمودند و فقط در سال ۱۳۲۶ که آب هیرمند خشک شد کمیسیون بیطرف با کمیسیون «دلنا» موضوع را مورد بررسی قرارداد دولتی رأی صادره مطلقاً مورد موافقت طرفین قرار گرفت و امروز خوشوقتم که نتایج این حسن نیت ها و حسن سلوک های برادرانه بصورت این قرارداد در آمده است که مورد تأیید عموم ملت ایران و احزاب اعم از اکثریت و اقلیت می باشد. و همانطور که وزیر امور خارجه تأکید نمودند این قرار داد زیر بنائی برای تحکیم و تثبید بیش از پیش روابط دوستانه ایران و افغانستان خواهد بود که از صمیم قلب آرزو مندیم که دیگر مسأله هیرمند بر روابط صمیمانه و دوستانه ایران و افغانستان سایه نخواهد افکند و انشاء الله این ام المسائل برای همیشه فیصله خواهد یافت از الطافتان متشکرم (احسن - احسن).

نایب رئیس - آقای ریگی بفرمائید.

امان اله ریگی - همکار عزیز جناب آقای آخشامی بنده را بی نیاز کردند از ذکر تاریخچه آب رود هیرمند

ولی بنظر بنده قرارداد مربوط به تقسیم آب رود هیرمند بین دولین ایران و افغانستان که امروز مطرح است بعد از قرارداد نفت یکی دیگر از افتخارات دولت حزبی آقای هویدا نخست وزیر است که توانسته است تحت رهبری های خردمندانانه اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر یک مشکل صد ساله را حل کند.

بنده در یک کتاب خطی که این روزها بدست من رسیده است و راجع به اوضاع سیستان در آن مطالبی نوشته شده است دیدم که در اوائل سلطنت ناصرالدین شاه هیتی بسرپرستی مرحوم امیر حشمت الملک علم جد جناب آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی و جناب آقای سناتور خزیمه علم و سرکار خانم خزیمه علم (اسدی) که هم اکنون در مجلس حضور دارند برای حل مسئله آب رود هیرمند از طرف دولت ایران اقدام شده است ولی به راه حل قطعی منجر نگردیده است.

خوشبختانه با توجه بروابط حسنه ای که بین دو کشور ایران و افغانستان وجود دارد این اختلاف کوچک هرگز بروابط دو کشور لطمه نزده (صحیح است) و بالاخره باراهنمائیهای مدبرانه شاهنشاه آریامهر رهبر خردمند ملت ایران و اعلیحضرت همایون محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان دو دولت برای تقسیم آب رود هیرمند بتوافق رسیدند در هفته گذشته که بنده چند روزی برای بازدید از حوزه انتخابیه به بلوچستان و سیستان رفته بودم شاهد مسرت و خوشحالی زاید الوصف مردم سیستان از امضای این قرارداد بودم.

من در اینجا وظیفه خود میدانم تشکرات صمیمانه مردم سیستان را به حضور شاهنشاه آریامهر تقدیم دارم و از دولت حزبی هویدا که توانست این مشکل قرون را حل کند، از طرف مردم سیستان سپاسگزاری نمایم (احسن) امید است تصویب این قرارداد طلیعه همکاری های اقتصادی و سیاسی و فرهنگی دیگری بین دو ملت هم کیش و برادر ایران و افغانستان باشد.

و بنده اینجا چون شاهد اقدامات بسیار مؤثر دولت برای آبادی سیستان بودم می خواستم خدمت نمایندگان محترم عرض کنم که با توجهات خاصه ای که شاهنشاه آریامهر

نسبت باین منطقه ابراز میفرمایند آن طرح های زیادی در سیستان تحت انجام است و بتدریج دارد انجام میشود طرح چهار نیمه و طرح کانال کشی که مبالغی شاید در حدود ۴۰۰ میلیون تومان خرج میشود اینها همه نشانه توجه خاصی است که به سیستان و بلوچستان میشود و مردم بلوچستان و سیستان از اقداماتی که دولت در این چند ساله بعمل آورده سپاسگزارند و امیدواریم که این اقدامات همینطور ادامه داشته باشد و مردم بتوانند در سایه این اقدامات و آبادی در رفاه و آسایش بسر ببرند حالا که جناب آقای وزیر کشاورزی، وزیر آب و برق و دو سال پیش، که در آن موقع ما دچار کم آبی بودیم تشریف آوردند خاطره ای یادم آمد در آن کم آبی بقدری دولت ب مردم سیستان کمک کردند و بکارهاشان رسیدگی کردند بطوریکه روزی که در یک جلسه خصوصی با سیستانیهای تهران ناهار میخوردم استراق سمع کردم که بین خودشان می گفتند در سیستان با اینکه امسال کم آبی است ولی بقدری دولت در این مورد توجه کرده که وضع مردم از سالهای پیش بهتر شده است و این نشانه توجهی است که بامر شاهنشاه آریامهر، دولت ب مردم سیستان و بلوچستان می کند من در اینجایم خواستم از طرف اهالی از اقدامات مربوطه تشکر کنم و امیدوارم رفاه و آسایش بیشتر برای مردم فراهم بشود و این قبیل اقدامات آبادانی و عمرانی ادامه داشته باشد (احسن - احسن).

نایب رئیس - در کلیات اول نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) بورود در شور ماده واحده رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) لایحه برای شور دوم به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۹- تقدیم ۱- لایحه انتقال شرکت سهامی بخش کود شیمیائی بوزارت کشاورزی و منابع طبیعی ۲- اساسنامه شرکت سهامی خدمات جنگل ها و مراتع ۳- لایحه اجازه واگذاری هفتصد هکتار اراضی ملی شده بشرکت سهامی معادن مس سرچشمه کرمان ۴- لایحه حفظ گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درخت، بوسیله آقای مهندس روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی.

نایب رئیس - آقای مهندس روحانی بفرمائید.

مهندس روحانی (وزیر کشاورزی و منابع طبیعی) - با اجازه مقام محترم ریاست بمنظور ایجاد هماهنگی در امر تدارک و توزیع کود شیمیایی با سایر نهادهای تولید کشاورزی لایحه‌ای تهیه شده که کارپخش و توزیع کود شیمیایی بعهده وزارت کشاورزی گذاشته بشود و شرکت سهامی کود شیمیایی بوزارت کشاورزی منتقل بشود این لایحه را به مقام ریاست مجلس شورای ملی تقدیم میکنم.

نایب رئیس - لایحه بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

وزیر کشاورزی و منابع طبیعی - اساسنامه شرکت سهامی خدمات جنگلها و مراتع که این شرکت بمنظور تدارک خدمات مربوط به جنگل و مرتع و تثبیت شنهای روان ایجاد شده تنظیم شده که تقدیم میشود.

نایب رئیس - اساسنامه بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

وزیر کشاورزی و منابع طبیعی - بمنظور ایجاد کارخانه و تأسیسات مربوط به شرکت مثن سرچشمه کرمان ۷۰۰ هکتار از اراضی ملی شده آن منطقه مورد احتیاج این شرکت است که باین شرکت داده شود لایحه‌اش را تقدیم میکنم.

نایب رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

وزیر کشاورزی و منابع طبیعی - در مورد حفظ محیط زیست که موضوع روز است بموازات دگرگونیهای وسیع و تحولات عمیقی که طی سالهای اخیر و بخصوص در دوران انقلاب در شئون مختلف کشور و جامعه ما بوجود آمده تکالیف و وظایف تازه تری نیز بر عهده سازمانهای دولتی واگذار شده و میشود که شاید در دید اول ارزش و اهمیت آن وظایف بخوبی مشخص و معلوم نشود باینجا.

لیکن وقتی پای مذاقه و امعان نظر و بحث و بررسی پیش میآید مکرر احساس میکنم که در سالهای انقلاب لوایح و پیشنهادات بی سابقه‌ای که از طرف دولت بقوه قانونگذاری تقدیم شده با وجود تازگی و بی سابقه‌گی آنها مورد استقبال و تأیید مجلسین ایران که بحق باید آنها را مجلسین روشنفکران و زحمتکشان نامید قرار گرفته و همین استقبال و تأیید موجب تشویق و تحریک

دولت بخدمتگزاری بیشتر و تنظیم و پیشنهاد لوایح تازه تر و البته مفیدتری شده است.

از طرف دیگر در سایه تحولات سالهای اخیر، سطح زندگی و رفاه عمومی امید به آینده و تکیه بخود مباهی بودن در مقابل دنیا و عشق بمملکت، ذوق سرمایه‌گذاری و شوق تلاش در جامعه ما بکلی با گذشته فرق کرده و عملاً مقدمه و مقدمات حلول تمدن بزرگ فراهم شده است.

باین امر اصل کاری نداریم که: بالا رفتن سطح فکر و فهم و مقدرات علمی و اقتصادی يك جامعه اساس بالا رفتن سطح تفکر و توقع آن جامعه است. اما از این اصل مهم این نتیجه بدست میآید که يك جامعه مترقی هر روز توقعی تازه و خواسته‌ای تازه تر دارد که شاید بسیاری از این توقعات و تمنیات نامانوس و دور از عمل و حتی محال هم بنظر برسد.

مثلاً جامعه ایرانی که در سال اول انقلاب بودجه‌اش ۴۰۰۰ میلیارد ریال و در سال دهم ۴۰۰ میلیارد ریال بوده یا تعداد محصلش از دبستان تا دانشگاه در سال اول انقلاب حدود یکمیلیون و در سال دهم بالاتر از پنج میلیون و نیم نفر شده.

چنین جامعه‌ای متحول و مترقی و بحق منقلب، میخواهد و باید هم بخواهد که از بالاترین و ارزشمندترین موازین تمدن بهره بگیرد و از سالم‌ترین و سلامت‌ترین نوع زندگی برخوردار شود.

چنانچه تا دیروز انتظار آب سالم داشت و امروز که آب سلامت مینوشد فضای سالم و سلامت را مطالبه میکند. چرا؟ که پس از آب همیشه و همواره نوبت هوا بوده .... (احسنست).

دولت انقلاب اگر جلوتر از انقلاب ندود و مفاهیم کلمات رهبر انقلاب را بخوبی درک نکند، در اجرای منویات فرمانده انقلاب خواسته و نخواستہ قصور میکند و این قصور از دولتی که خدمتگزاریش آشکار است هرگز پسنديده نبوده و نخواهد بود.

بدیهی است دولت بالاترین سمره انقلاب یعنی رشد معنوی و فکری جامعه ایرانی را درک کرده و بروننگ توقعات و بافت تذکرات و ترکیب تمنیات مردم امروزی

ایران بخوبی واقف و آشنا شده است. بهمین جهت از این ببعده و بتدریج لوایحی بقوه مقننه تقدیم خواهد کرد که بارنگ تازه و دید جدید جامعه متحد ما هرنگ تروبا سایر ارزشهای اجتماعی امروز ما همسنگ تر باشد.

بحقیقت لوایحی را تقدیم میکنم که حکم استقبال و پیشواز از خواسته‌ها و توقعات عمومی خود مردم است و بنده تصور میکنم که حساس‌ترین و ظریف‌ترین تکلیف هر دولت خدمتگزاری هم همین است که قبل از اینکه

جامعه بزبان بیاید، خود زبان باز کند و از زبان جامعه خواسته‌اش را بصورت لایحه قانونی تقدیم قوه مقننه یعنی نمایندگان منتخب جامعه بکند.

بنظر بنده لوایح پیشنهادی چنین دولتی نه تنها به تأیید و تصویب نمایندگان ملت میرسد بلکه مورد قبول و پذیرش عموم مردم نیز واقع خواهد شد. یعنی لوایحی میشود که وکیل و موکل هر دو آنرا تصدیق و عملاً تأیید و تنفیذ میکنند.

پس از ذکر این مقدمه باید بعرض برسانم که جامعه موفق و معنون و مشخص امروز ایران حق دارد که بموازات سرسبزی اقتصادی و علمی و فرهنگی و اجتماعی که نصیب او شده، از سرسبزی و طراوت و صفای محیط زیست خود نیز بهره‌برد. و اگر چند صباحی در عرض و عنوان

این توقع تأمل کرده و نوبت‌گیری نموده، برای این بوده که کار را بموقع بخواهد. و بوقت مناسب خود حواله نماید: که: الامور مرهون به اوقاته.

جامعه امروزی ما میخواهد که در فضای سبز و پر نشاط زندگی کند. از غم و بدبینی و یأس و سستی پرهیز نماید و از بیابان و خاک و غبار و چرکی خسته شده و سایه و گل و میوه و سرسبزی را میطلبد. چرا؟ که اسباب زندگی و بزرگی از هر جهت برایش فراهم شده است.

میخواهد فضای سبز کشورش بیشتر و بهتر باشد، میخواهد فاصله بین دهکده‌ها و شهرها و خیابانها و خانه‌ها را باقامت و سایه و شاخه و برگ و گل و میوه درختان پر کند و شکل و صورت مملکتش را با باطن و سیرت آن بکرتنگ بسازد (احسنست).

بهمین منظور در مقام حمایت از درخت و درختکاری و ایجاد فضای سبز برآمده و طالب حمله و ایراد و جنگ

علیه کسانی شده که جان درخت را از جان فرزند آدمی کمتر میدانند و منکر این حقیقت هستند که درخت هم جان دارد و جان شیرین خوش است. این خواسته مردم که نشانه تمدن تر بودن و متمدن تر فکر کردن مردم ماست میراثی از طرز تفکر و اندیشه پدران و گذشتگان ماست که فرقی بین انسان با حیوان و نبات نمیگذارند و بخصوص برای درخت و درختکاری ارزش و احترامی خاص قائل بودند (احسنست).

البته احترام بدرخت و ادب باین پرورده خدائی و دست آموز فلک و کشته روزگار نشانه‌ای از ادب ذاتی و ملی پدران ما بود که بزبانزد تاریخ است و بر تارک تاریخ برای جاودان نقش بسته. چنانکه: اوستا و یشت‌ها و گاتها سند و علامت و مدرک و بینه و قرینه و اماره این ادعا هستند.

ایرانیان قدیم آب و فضا را آلوده نمیکردند. و بدرخت که روزیش را از آب میگیرد و روزگارش را در فضا میگذرانند حرمت بسیار داشتند. و از برکت این برکت الهی برکتها گرفتند و تلاش و کار و کوشش و حرکت‌ها کردند تا قافله بقای ما را بامروز رسانند.

در آن روزگاران برای حفظ و حمایت درخت قوانینی بصورت امروزی طرح و تصویب نمیشد. اما بزبان زمان و با قلم دوران قواعدی وضع میگردد که با عنوان فرمان بجایمانه آزمون ابلاغ و در اجراش مردم راهدایت و اشراق میکردند.

جشن درختکاری و عید درخت که از عهد زرتشت تا قریب سیصد و پنجاه سال پس از هجرت در ایران عزیز ما گرفته میشد بحقیقت قانونی بوده بسبب زمان و مناسب با آن دوران.

اما بغض روزگار و غضب گردون قریب یکپهزار سال ما را از رعایت این قانون و توجه بچنین سنتی بازداشت. و خطی که بخاطر حفظ درخت بر سینه تاریخ ما رقمی شده بود در زیر خاکستر حادثه پنهان گردید. تا دو دمان پهلوی چنین آتشی مقدس را مانند هزاران شعله دیگر از سنت‌های باستانی ایران از زیر خاکستر زمان و خرابه‌های تاریخ بیرون کشید.

و باز هم مسئله‌ای بنام درخت و حمایت از درخت

و حفظ درخت بصورت يك تصميم جدی و يك اقدام اساسی عرضه گردید .

بدیهی است در این روزگار و در چنین روزگانی که ماملت ایران از ارشادات آریامهر یعنی فرزند اصیل کورش آنچنان بهره‌ای گرفته‌ایم که ایران نوینی بسازیم تا عظمت عهد کورش را تجدید و قدرت باستانی ما را تمدید کند . البته در چنین عصری نیز باید قانونی بیابوریم که بموجب آن قانون درخت مانند پدیده‌ای مقدس مورد حمایت قرار گیرد و مانند موجودی زنده جانش بجان ما پیوند شود .

در غرضش تشویق شویم و در قطعش مورد تذکر و خطاب و تنبیه قرار گیریم .

بحق در چنین عصری که بدروازه‌های تمدن بزرگ نزدیکتر می‌شویم باید متمدن تر فکر کنیم و از جمله فرقی بین انسان و درخت قائل نباشیم .

در چنین عصری که فضای معنوی مملکت ما سرسبز از توفیقات است نباید فضای ظاهر کشور خشک و خالی و برهنه و بی‌روح باشد (احسنست) .

بنابر این باتکیه بالا رفتن سطح زندگی و سطح توقع جامعه امروز و به اعتقاد متمدن تر شدن و متمدن تر فکر کردن مردم ایران است که وزارت کشاورزی بخود اجازه میدهد تا مسئله ایجاد و توسعه فضای سبز و حفظ و حمایت از درخت را بعنوان يك مسئله انسانی - اقتصادی بشناسد . و لایحه حفظ و توسعه فضای سبز را بعنوان و یا بهتر بگویم - بالقب : يك لایحه بسیار متمدن تقدیم ساحت مقدس مجلس شورای ملی بنماید و از افکار بلند و نظرات عالی نمایندگان محترم در اصلاح و تنقیح و تکمیل و تصویب این لایحه مدد بجوید . باشد تا در مدتی کوتاه نه تنها بر سر سبزی کوه و دشت و بیابانهای کشور مان افزوده شود بلکه در سایه تنفس آسمانی درختان هوایی سالمتر بجامه ایرانی اهداء شود و سلامتی جسمش را تضمین و آرامش خیالش را تأمین کند . چرا که آرامش خیال سعادت واقعی و سلامت حقیقی است (احسنست) .

بنابر این از نمایندگان محترم اجازه می‌خواهم که لایحه قانون حفظ گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع

بی‌رویه درخت را تقدیم ساحت مقدس مجلس شورای ملی کنم (احسنست) .

نایب رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود .

۱۰- طرح و تصویب فوریت لایحه انتقال شرکت سهامی پخش کود شیمیایی به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی

نایب رئیس - از لوابی که جناب آقای وزیر کشاورزی بمجلس شورای ملی تقدیم داشتند لایحه انتقال شرکت سهامی پخش کود شیمیایی به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی با قید يك فوریت تقدیم شده بنابر این لایحه قرائت میشود .

(شرح زیر خوانده شد)

لایحه انتقال شرکت سهامی پخش کود شیمیایی

بوزارت کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱۹۵۱ - بمنظور ایجاد هم‌آهنگی تدارک و توزیع کود شیمیایی با برنامه‌های توسعه کشاورزی سراسر مملکت بدولت اجازه داده میشود شرکت سهامی پخش کود شیمیایی متعلق بشركت ملی نفت ایران را با کلیه تأسیسات و تجهیزات و اموال منقول و غیر منقول و تمهیدات و مطالبات و دارائی و بدهی خود را بوزارت کشاورزی و منابع طبیعی منتقل نماید و نماینده سهام دولت در مجمع عمومی این شرکت وزیر کشاورزی و منابع طبیعی است .

تبصره ۱۵ - حسابرس شرکت (بازرس) از طرف وزیر دارائی انتخاب خواهد شد .

تبصره ۲۵ - آن قسمت از سرمایه شرکت سهامی پخش کود شیمیایی که از منابع مالی شرکت ملی نفت ایران یا شرکت ملی پتروشیمی ایران تأمین و در شرکت سرمایه‌گذاری شده است به اقساط مساوی در پنج سال تا آخر برنامه پنجم بوسیله وزارت کشاورزی و منابع طبیعی از اعتبارات عمرانی مربوطه بپخش کشاورزی وصول و در وجه شرکت ملی پتروشیمی ایران پرداخت خواهد شد و مازاد بر آن که از طریق برنامه‌های عمرانی و سایر منابع تأمین گتر دیده بدون باز پرداخت بوزارت کشاورزی و منابع طبیعی منتقل میشود .

تبصره ۳۵ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی با توجه به احتیاجات کشاورزی مملکت و هدفهای برنامه‌های عمرانی و تمرکز امور تدارک و توزیع کود شیمیایی در یک سازمان اساسنامه شرکت مذکور را با تغییرات لازم ظرف یکسال تنظیم و پس از تصویب کمیسیونهای کشاورزی و دارائی و استخدام مجلسین بموقع اجرا می‌گذارد و تا موقعیکه اساسنامه جدید به تصویب کمیسیونهای فوق - الذکر نرسیده است وزارت مزبور در مقام نمایندگی کلیه سهام در مجمع عمومی نسبت به اداره امور شرکت بر مبنای مقررات اساسنامه فعلی اقدام مینماید .

تبصره ۴۵ - نرخ انواع کود شیمیایی به پیشنهاد وزیر کشاورزی و منابع طبیعی با تأیید هیئت وزیران تعیین خواهد شد . حکم این تبصره شامل سایر کالاها و خدمات مورد مصرف عمومی تهیه شده بوسیله شرکتهای و سازمانها و مؤسسات دولتی میباشد مجامع عمومی و شوراهای شرکتها و سازمانها و مؤسسات دولتی مزبور مکلفند هر گونه تعیین و یا تغییر نرخ را به تأیید هیئت وزیران برسانند .

هیئت وزیران میتواند در مواردیکه لازم بداند اختیار تعیین نرخ را بعهده مرجع صلاحیت دار و شرکت و یا سازمان مؤسسه مربوطه واگذار نماید .

نخست وزیر

امیر عباس هویدا

وزیر کشاورزی و منابع طبیعی - منصور زورجانی

نایب رئیس - فوریت لایحه مطرح است نظری

نیست ؟ (اظهاری نشد) نسبت به فوریت لایحه رأی می‌گیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهند خواهم می‌کنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود .

۱۱- طرح گزارش شور اول کمیسیون دادگستری

راجع ب لایحه تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از

قانون آئین دادرسی کیفری

نایب رئیس - گزارش شور اول تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قانون آئین دادرسی کیفری مطرح است قرائت میشود .

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور اول از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسات متعدد با حضور آقای صادق احمدی وزیر دادگستری و آقای هنرمندی معاون وزارت دادگستری لایحه شماره ۵۰۳۶ - ۵۲/۳/۸ دولت راجع به تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قانون آئین دادرسی کیفری را که در جلسه ۱۳۵۲/۳/۸ بمجلس شورای ملی تقدیم و بشماره ۷۲۷ چاپ شده است مورد رسیدگی قرار داد و پس از اصلاحاتی در جلسه ۱۲۵۲/۳/۲۸ بشرح زیر تصویب کرد .

اینک گزارش شور اول آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد .

لایحه تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قانون

آئین دادرسی کیفری

ماده ۱۵ - تبصره‌های زیر بعنوان تبصره ۲ و ماده ۳ بماده ۸ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میشود .

تبصره ۲ - در مورد جرمهای مذکور در ماده ۲۷۷ قانون مجازات عمومی و سایر جرائم قابل گذشت و جرمهای زیر تعقیب جزائی جز با شکایت شاکی خصوصی شروع نمیشود و در صورت گذشت او تعقیب با اجرای حکم موقوف میگردد مگر اینکه متهم سابقه محکومیت مؤثر بعلت ارتکاب جنحه یا جنایت داشته باشد .

۱ - آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون مجازات عمومی که ناظر به شکستن عضو میباشد بدون اینکه منتهی بنفس عضو گردد و قسمت اول ماده ۱۷۳ و ۲۰۸ مکرر و بند ب ماده ۲۱۴ مکرر و ماده ۲۴۱ و ماده ۲۵۲ و قسمت اول ماده ۲۶۵ و ماده ۲۶۵ مکرر و قسمت اول ماده ۲۶۶ و ماده ۲۶۸ مکرر قانون مزبور .

۲ - جرمهای موضوع قانون راجع بدهی واردین بمهمانخانه‌ها مصوب سال ۱۳۱۲ .

۳ - جرم موضوع تبصره ۲ ماده ۹ قانون اصلاح قانون منع کشت خشخاش مصوب سال ۱۳۳۸ .

۴ - جرم موضوع ماده ۱۶ قانون راجع باراضی

دولت و شهرداریها و اوقاف و بانکها مصوب سال ۱۳۳۹.

۵- سرقت و کلاهبرداری و جرائمی که در حکم کلاهبرداری است و جرمهای موضوع ماده ۲۳۳ و ۲۳۴ قانون مجازات عمومی و آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون مزبور که ناظر بقطع یا نقص عضو است مشروطه باینکه مرتکب این جرائم از اقربای نسبی تا درجه سوم و یا اقربای سببی تا درجه دوم شاکی خصوصی باشد.

تبصره ۳- مواد ۲۱۰ و ۲۱۳ قانون مجازات عمومی قابل گذشت نبوده و از شمار مواد مندرج در ماده ۲۷۷ آن قانون حذف میگردد.

ماده ۲- تبصره ماده ۱۲ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود.

تبصره - پس از صدور کیفرخواست و ارسال آن بدادگاه دفتر دادگاه جنحه مکلف است جلسه وقت دادرسی را بشاکی یا مدعی خصوصی ابلاغ نماید مع الوصف عدم ابلاغ اخطار به شاکی خصوصی که تا اولین جلسه دادرسی دادخواست نداده موجب تجدید جلسه نخواهد شد.

در اینمورد شاکی خصوصی میتواند ظرف پنج روز از تاریخ ابلاغ اخطار دادخواست ضرر و زیان خود را تقدیم کند و دادگاه با رعایت ماده ۱۴ این قانون بدعوی ضرر و زیان نیز رسیدگی میکند هر چند از رسیدگی بامر جزائی فارغ شده باشد.

ماده ۳- ماده ۴۰ شرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف و ۴ تبصره بآن الحاق میشود.

ماده ۴- در جنایات اگر جرم مشهود باشد دادستان تا قبل از حضور و مداخله بازپرس اقدامات لازم را برای حفظ و جمع آوری دلائل و آثار جرم بعمل میآورد.

در امور جنحه بطور کلی تحقیقات مقدماتی بوسیله ضابطین دادگستری تحت نظارت و تعلیمات دادستان انجام میشود و پس از تکمیل پرونده دادستان در صورتیکه موضوع را قابل تعقیب کیفری تشخیص دهد پرونده را با صدور کیفرخواست و هرگاه مورد منطبق با ماده

۵۹ باشد با بیان ادعای شفاهی در دادگاه مطرح مینماید والا حسب مورد قرار موقوفی یا منع تعقیب یا عدم صلاحیت یا اناطه صادر خواهد کرد ترتیب تحقیقات مقدماتی و شکایت از قرارهای مذکور همان است که در مورد تحقیقات و قرارهای بازپرس مقرر است. صدور قرار تأمین خواسته و اخذ تأمین از متهم در اینمورد با دادستان است. قرار توقیف و قرار وثیقه اینکه منتهی بیازداشت متهم شود ظرف ده روز از تاریخ بازداشت قابل شکایت در دادگاه جنحه است مگر اینکه صدور قرار وثیقه قانوناً الزامی باشد.

در امور جنحه مذکور دادستان میتواند تمام یا قسمتی از تحقیقات مقدماتی را شخصاً یا بوسیله دادیاران خود انجام دهد.

تبصره ۱۵- کلیه وظایف و اختیارات بازپرس در امور جنحه بدادستان واگذار میشود.

تبصره ۲- دادگاه جنحه در صورتیکه تحقیقات را کافی نداند رأساً به تکمیل آن اقدام و یا دستور تکمیل آن را با ذکر موارد نقص مستقیماً بضابطین دادگستری یا در صورت اقتضا بدادسرا میدهد و مراجع مذکور مکلفند تحقیقات و اقدامات مورد نظر دادگاه را انجام و پرونده را اعاده نمایند.

اجرای دستور دادگاه وسیله ضابطین دادگستری در هر حال مانع نظارت قانونی دادستان نخواهد بود.

تبصره ۳- از تاریخ اجرای این قانون بازپرس (جز دادرسی دادگاه بخش مستقل که بجانیشینی بازپرس انجام وظیفه مینماید) فقط وظیفه رسیدگی بجرائمی را دارد که محاکمه آنها راجع به دادگاه جنائی است (امور جنائی و جنحه هائی که به تبع امر جنائی رسیدگی بآن در صلاحیت دادگاه جنائی است) و در غیر این موارد ارجاع پرونده به بازپرس مجاز نیست مع الوصف در صورت تغییر عنوان اتهام و با صدور قرار منع یا موقوفی تعقیب نسبت باتهام جنائی که توأم با امر جنحه باشد بازپرس نمیتواند از رسیدگی باتهام جنحه امتناع نماید و بهر حال در صورت اختلاف نظر بازپرس طبق نظر دادستان در باب صلاحیت موضوع این تبصره برسیدگی ادامه خواهد داد.

ادستان میتواند پرونده های جنحه ای را که در تاریخ اجرای این قانون در شعب بازپرسی مطرح است برای رسیدگی به دادیاران ارجاع نماید و مادام که ارجاع نشده بازپرس برسیدگی این قبیل پرونده ها ادامه خواهد داد.

تبصره ۲- بازپرسی که بمقتضای اجرای این ماده بدادیاری دادرسی شهرستان تغییر سمت می یابد مادام که در سمت دادیاری باقی هستند از فوق العاده قضائی و مزایای مخصوص بازپرسی استفاده خواهند کرد.

ماده ۴- ماده زیر بعنوان ماده ۴۰ مکرر بقانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود.

ماده ۴۰ مکرر - در امور جنحه هرگاه متهم اقرار بارتکاب جرم نمایند این اقرار حسب محتویات پرونده مقرون بواقع باشد در صورتیکه دادستان با ملاحظه وضع اجتماعی و سوابق زندگی و روحیه متهم و اوضاع و احوالی که موجب ارتکاب جرم گردیده تعلیق تعقیب را مناسب بداند میتواند با احراز شرایط زیر تعقیب کیفری او را معلق و پرونده را بدادگاه جنحه ارسال نماید.

۱- موضوع اتهام از جرائم مندرج در باب دوم قانون مجازات عمومی نباشد.

۲- متهم سابقه محکومیت مؤثر نداشته باشد.

۳- شاکی خصوصی درین نبوده یا گذشت کرده باشد.

دادگاه جنحه در صورتیکه قرار تعلیق را تأیید نماید قرار قطعی است در غیر اینصورت طبق مقررات بموضوع اتهام رسیدگی خواهد نمود.

هرگاه درباره متهم قرار تأمین صادر شده باشد با قطعیت قرار تعلیق ملغی الاثر خواهد شد.

تبصره ۱- قرار تعلیق تعقیب در دفتر مخصوص در اداره سجل کیفری ثبت میشود در صورتیکه متهم ظرف سه سال از تاریخ صدور قرار تعلیق مرتکب جنحه یا جنایتی شود نسبت باتهام سابق نیز با رعایت مقررات تعدد جرم مورد تعقیب قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲- در مورد تعدد هرگاه جرائم انتسابی توأم واقع شده باشند مانع از اجراء مفاد این ماده نیست و در صورتیکه یکی از جرائم انتسابی از درجه جنائی باشد دادستان وقتی میتواند قرار تعلیق در مورد امر جنحه صادر نماید که امر جنائی منتهی به صدور قرار منع تعقیب شده باشد.

ماده ۵۵- ماده ۵۹ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۵۹ - در امور جنحه اعم از جرائم مشهود و غیر آن در صورتیکه متهم و شاکی حاضر بوده یا فقط متهم حاضر و شاکی درین نبوده یا گذشت کرده باشد و تحقیقات مقدماتی هم کامل باشد دادستان با اعزام متهم و هدایت شاکی بدادگاه دعوی کیفری را بلافاصله شفاهاً در دادگاه مطرح خواهد نمود. در این موارد دادگاه بدون تأخیر تشکیل جلسه داده و بمتهم اخطار خواهد کرد که حق دارد برای تعیین وکیل و تدارک دفاع استعمال نماید در این صورت حداقل سه روز به او مهلت داده میشود این اخطار و جواب متهم باید در صورت مجلس دادگاه قید شود در صورت استعمال دادگاه میتواند از متهم تأمین اخذ نماید چنانچه متهم از این حق استفاده کند دادگاه در همان جلسه رسیدگی و صدور حکم مبادرت خواهد نمود و اگر ضمن رسیدگی انجام تحقیقاتی را لازم بداند رسیدگی را بیکبار از نزدیکترین جلسات خود موکول میکند و دستور تکمیل تحقیقات را بدادستان یا سایر ضابطین دادگستری میدهد.

در صورت مطالبه ضرر و زیان از طرف شاکی خصوصی مقررات ماده ۴۹۲ این قانون رعایت خواهد شد. شاکی خصوصی در صورت استعمال میتواند ظرف پنج روز دادخواست خود را تقدیم کند و دادگاه هر چند فارغ از امر جزائی باشد با رعایت ماده ۱۴ این قانون بدعوی ضرر و زیان رسیدگی کرده و حکم مقتضی خواهد داد.

ماده ۶۵- تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ بماده ۱۲۹ اضافه میشود.

تبصره ۲- هرگاه در امر جنائی تا چهار ماه و در امر جنحه تا دو ماه بعلت صدور قرار تأمین متهم در توقیف مانده و پرونده اتهامی او منتهی بصدور کیفرخواست نشده باشد مرجع صادرکننده قرار مکلف به فك و تخفیف قرار تأمین متهم میباشد مگر آنکه جهات

قانونی باعلل موجهی برای بقاء قرار تأمین صادره وجود داشته باشد که در این صورت با ذکر علل و جهات مزبور قرار ابقاء میشود و متهم حق دارد از این تصمیم طرف ده روز از تاریخ ابلاغ بدادگاه جنحه شکایت کند و تصمیم دادگاه جنحه قطعی است.

فک قرار بازداشت متهم از طرف بازپرس با موافقت دادستان بعمل میآید و در صورت حدوث اختلاف بین دادستان و بازپرس حل اختلاف با دادگاه جنحه خواهد بود.

ماده ۷۵- تبصره زیر بماده ۱۳۰ مکرر الحاق میشود.

تبصره - در باره کسانی که با اتهام سرقت یا کلاهبرداری و یا جعل و یا استفاده از سند معمول مورد تعقیب قرار میگیرند هرگاه دلائل و قرائن موجود دلالت بر توجه اتهام بآنان نماید و دو فقره یا بیشتر سابقه محکومیت قطعی بعلاوت تکاب هر یک از جرائم مذکور داشته باشند قرار بازداشت صادر خواهد شد و تا صدور حکم ادامه خواهد داشت.

ماده ۸۵- تبصره زیر بماده ۱۹۷ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میگردد.

تبصره - با اتهامات متعدد متهم باید توأم آرسیدگی شود ولی اگر رسیدگی بتمام آنها موجب تعویق باشد مرجع رسیدگی میتواند بتقاضای دادستان نسبت با اتهاماتی که تحقیقات آنها کامل باشد حکم یا قرار مقتضی صادر کند.

ماده ۹۵- تبصره زیر بماده ۱۶۹ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میگردد.

تبصره - در مواردی که پرونده متهم در دادگاه مطرح شده و از متهم قبل تأمین اخذ نشده یا تأمین قبلی منتفی شده باشد دادگاههای جنحه یا استان یا جنائی میتوانند بتقاضای دادستان از متهم تأمین اخذ نمایند صدور قرار تأمین خواسته نیز در این مرحله با دادگاه است. تصمیم دادگاه در این موارد و همچنین در موردی که تأمین متهم تشدید میشود قطعی است.

ماده ۱۰- تبصره ذیل بماده ۳۱۲ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میشود.

تبصره - در صورتیکه قبل از تعیین وقت رسیدگی یا تشکیل جلسه دادرسی دادگاه تشخیص دهد که بعلاوت شمول مرور زمان یا گذشت شاکی خصوصی یا جهات قانونی دیگر متهم قابل تعقیب نیست یا دادگاه صالح برسیدگی نمیتواند تحقیقات ناقص است حسب مورد قرار موقوفی تعقیب یا عدم صلاحیت یا تکمیل تحقیقات را صادر میکند و هرگاه ایراد رد دادرسی شده باشد قرار مقتضی صادر مینماید قرار موقوفی تعقیب از طرف دادستان و شاکی خصوصی و قرار عدم صلاحیت از طرف متهم و قرار عدم قبول ایراد دادرسی از طرف دادستان یا متهم یا شاکی خصوصی قابل شکایت پژوهشی است.

ماده ۱۱۵- ماده زیر بعنوان ماده ۳۱۶ قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

ماده ۳۱۶- احکام دادگاه جنحه در مورد جرائمی که حداکثر مجازات آن در قانون از دو ماه حبس یا بیست هزار ریال جزای نقدی یا هر دو مجازات تجاوز نکند قطعی است و در مورد سایر جرائم نیز محکومین بجزای نقدی تا هشتاد هزار ریال و محکومین بجزای مجازاتهای تکمیلی و یا اقدام تأمینی مذکور در شق یک ماده ۸ قانون اقدامات تأمینی اعم از اینکه به تنهایی یا توأم مورد حکم واقع شده باشد قابل پژوهش و فرجام است ولی محکوم علیه در هر مرحله باید مبلغ پنج هزار ریال در صندوق دادگستری ایداع و قبض سپرده را ضمیمه درخواست نماید. در صورت صدور حکم برائت از دادگاه استان یا نقض حکم در دیوان کشور سپرده مسترد و در غیر اینصورت بفتح دولت ضبط خواهد شد دادستان دادگاه صادر کننده حکم در صورت تشخیص عدم تمکن محکوم علیه میتواند او را از ایداع مبلغ مذکور معاف کند. در صورتیکه قبض سپرده یا گواهی معافیت از ایداع مبلغ فوق ظرف مهلت مقرر برای پژوهش و یا فرجام بدفتر دادگاه جنحه یا دفتر دادگاه استان صادر کننده حکم تسلیم نشود قرار رد درخواست پژوهشی یا فرجامی حسب مورد از طرف دادگاه جنحه یا دادگاه استان صادر خواهد شد و این قرار قطعی است.

در مورد احکام موضوع این ماده هرگاه وقت

دادرسی به متهم ابلاغ واقعی نشده باشد و همچنین هرگاه متهم یا وکیل او لایحه دفاعیه نداده باشد یا در یکی از جلسات حضور نیافته باشد حکم غیابی محسوب و ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ قابل واخواهی در همان دادگاه است.

تبصره - احکام ضرر روزیان صادر از دادگاههای کیفری در مواردیکه حکم جزائی قابل پژوهش یا فرجام است قابل رسیدگی پژوهشی یا فرجامی است و در مواردیکه حکم جزائی قابل پژوهش یا فرجام و یا پژوهشخواهی و فرجامخواهی منوط با ایداع سپرده شده ولی حکم ضرر و زیان وفق مقررات آئین دادرسی مدنی قابل پژوهش یا فرجام باشد حکم کیفری نیز بدون ایداع سپرده قابل پژوهش یا فرجام خواهد بود.

ماده ۱۲۵- ماده ۳۱۷ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۳۱۷- سایر احکام دادگاه جنحه که بدایتاً صادر میشود حضوری محسوب و ظرف ده روز از تاریخ اعلام یا ابلاغ قابل شکایت پژوهشی در دادگاه استانی است که دادگاه جنحه در حوزه آن واقع است درخواست رسیدگی پژوهشی باید ظرف مهلت قانونی بدفتر دادگاه صادر کننده حکم یا فرجام پژوهش خواسته و یا بدفتر بازداشتگاهی که متهم در آن زندانی است تسلیم شود دادگاه استان در صورتیکه حضور متهم را لازم نداند بدون تعیین جلسه رسیدگی کرده و حکم میدهد مگر آنکه متهم یا وکیل او حتی یکبار هم در جلسه دادگاه جنحه حاضر نشده یا لایحه دفاعیه نفرستاده باشد که در اینصورت احضار متهم الزامی است.

تبصره ۱ - احکام غیر قطعی دادگاه جنحه و دادگاه استان و دادگاه جنائی که ظرف مهلت مقرر از آن شکایت نشده باشد بموقع اجراء گذاشته میشود و هرگاه حکم ابلاغ قانونی شده باشد محکوم علیه میتواند ظرف ده روز از تاریخ شروع با اجرا حسب مورد بدادگاه استان یا دیوان کشور یا دادگاه جنائی (در مورد احکام غیابی) شکایت کند در این مورد دادگاه صادر کننده حکم بتقاضای محکوم علیه اجرای حکم را موقتاً متوقف و لدی الاقتضا با جلب نظر دادستان نسبت به اخذ تأمین و یا تجدید نظر در تأمین قبلی اقدام مینماید.

تبصره ۲ - احکام ثانوی دادگاههای استان و دادگاههای جنائی که پس از نقض حکم اولیه صادر میشود دیگر از حیث رسیدگی ماهوی قابل طرح مجدد در دیوان کشور نخواهد بود.

ماده ۱۳ - تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ بماده ۴۳۰ مکرر قانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود.

تبصره ۲ - احکام ثانوی دادگاههای استان و دادگاههای جنائی که پس از نقض حکم اولیه صادر میشود دیگر از حیث رسیدگی ماهوی قابل طرح مجدد در دیوان کشور نخواهد بود.

ماده ۱۴ - ماده ۴۳۹ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۴۳۹ - در خواست رسیدگی فرجامی باید در مهلت قانونی با رعایت مسافت بدفتر دادگاه صادر کننده حکم یا فرجام بدفتر بازداشتگاهی که متهم در آن زندانی است تسلیم شود.

مدیر دفتر دادگاه مکلف است درخواست را در دفتر مخصوص ثبت و شماره ثبت و تاریخ وصول درخواست و خصوصیات ضمایم آنرا بر روی درخواست قید و آنرا مهر و امضاء نماید. پس از ثبت درخواست مراتب بفرجام خوانده ابلاغ میشود تا ظرف ده روز با رعایت مسافت پاسخ دهد و پس از انقضای مدت مزبور اعم از اینکه پاسخ واصل شده یا نشده باشد پرونده را بدفتر دیوان کشور ارسال میدارد.

در صورتیکه درخواست بدفتر بازداشتگاه تسلیم شده باشد دفتر مزبور باید پس از قید تاریخ وصول و خصوصیات ضمایم بر روی درخواست و مههور کردن

آن بمر بازداشتگاه درخواست را بلافاصله بدفتر دادگاهی که حکم با قرار فرجام خواسته از آن صادر شده است ارسال دارد و دفتر دادگاه پس از دریافت درخواست بتکالیف مقرر در فوق عمل خواهد کرد.

درخواست فرجامی که در خارج از موعد قانونی بعمل آمده باشد بموجب قرار دادگاهی که حکم فرجام خواسته را صادر کرده است رد میشود و این قرار ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ قابل شکایت در شعبه تشخیص دیوان کشور است.

ماده ۱۵ - تبصره زیر بماده ۴۴۰ قانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود.

تبصره - در صورتیکه جهات استدعای فرجام و مبانی قانونی آن در درخواست فرجامخواه یا ذیل حکم فرجام خواسته ذکر نشده باشد مدیر دفتر دادگاهی که درخواست بآن تسلیم شده است باید ظرف سه روز از تاریخ وصول درخواست بفرجام خواه اخطار کند که ظرف پنج روز با رعایت مسافت از تاریخ ابلاغ جهات و مبانی قانونی استدعای فرجام را بآن دفتر تسلیم نماید.

در انقضای مدت مزبور اعم از اینکه پاسخی واصل شده یا نشده باشد درخواست بضمیمه پرونده امر بدفتر دیوان کشور ارسال خواهد شد.

ماده ۱۶ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۴۱ قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

ماده ۳۴۱ - در دیوان کشور شعبه ای بنام شعبه تشخیص مرکب از یک رئیس و بتعداد لازم به تعیین وزارت دادگستری هیئت های دوفتوری برای رسیدگی و اظهار نظر نسبت بدخواست های رسیدگی فرجامی و اعاده دادرسی در امور کیفری بترتیبی که در این قانون مقرر است تشکیل میشود.

هر هیئت مرکب است از یک مستشار باعضو معاون و یک دادیار دیوان کشور.

تبصره - وزیر دادگستری میتواند تعداد مستشاران سایر شعب دیوان کشور را باقتضای تراکم کار تا پنج نفر و تعداد اعضای معاون دیوان مزبور را تا پانزده نفر افزایش دهد.

ماده ۱۷ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۴۲ قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

ماده ۴۴۲ - وظایف و اختیارات هیئت های تشخیص بشرح زیر است:

۱- رسیدگی بشکایت فرجامی از حیث اینکه حکم یا قرار فرجام خواسته قانوناً فرجام پذیر میباشد یا نه.

۲- رسیدگی بشکایت فرجامی از آنجهت که در موعد قانونی بعمل آمده است یا نه.

۳- رسیدگی بشکایت فرجامی از حیث اینکه جهات درخواست رسیدگی فرجامی و مبانی قانونی آن از طرف فرجامخواه توضیح داده شده است یا نه و در صورت ذکر و توضیح جهات مزبور با موارد مذکور در ماده ۴۳۰ قانون آئین دادرسی کیفری مطابقت دارد یا نه.

۴- رسیدگی بشکایت از قرار رد درخواست فرجامی که مطابق ماده ۴۳۹ از دادگاه صادرکننده حکم باقرار فرجامخواسته صادر شده است.

۵- رسیدگی بفرجامخواهی از قرارهاییکه قانوناً فرجام پذیر است.

۶- رسیدگی بفرجامخواهی از احکام قابل فرجام دادگاه استان موضوع ماده ۱۸۰ این قانون (جز در موردیکه حکم فرجامخواسته مبنی بر جرم ندانستن عمل انتسابی باشد).

۷- رفع اختلاف راجع بصلاحیت بین مراجع دادگستری در مواردیکه رفع آن قانوناً بمعده دیوان کشور است.

۸- اخذ تصمیم در مورد استرداد درخواست رسیدگی فرجامی.

۹- اخذ تصمیم در مواردیکه بعد از صدور حکم یا قرار فرجامخواسته یکی از جهات موقوف ماندن تعقیب کیفری حادث شده باشد.

۱۰- رسیدگی مقدماتی درخواست اعاده دادرسی از حیث اینکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در ماده ۴۶۶ این قانون مطابقت دارد یا نه.

ماده ۱۸ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۴۳ قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

ماده ۴۴۳ - رئیس دفتر دیوان کشور درخواست های

ماده ۴۴۳ مکرر - تصمیمات هیئت تشخیص باتفاق آراء اتخاذ میشود و قطعی است در صورت حدوث اختلاف باشرکت رئیس شعبه تشخیص رسیدگی بعمل میآید و رأی اکثریت مناط اعتبار است.

هرگاه هیئت های تشخیص نسبت بموارد مشابه آراء مختلفی صادر نمایند بتقاضای دادستان کل یارئیس شعبه تشخیص موضوع در هیئت مرکب از رؤسا و مستشاران شعب کیفری و شعبه تشخیص دیوان کشور مطرح و رأی اکثریت این هیئت برای کلیه هیئت های تشخیص لازم الاتباع خواهد بود.

ماده ۴۰ - ماده ۴۶۳ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۴۶۳ - هرگاه دادستان یا محکوم علیه بعقل و جهات سابق مجدداً تقاضای فرجام نمایند موضوع در هیئت عمومی شعب کیفری دیوان عالی کشور رسیدگی میشود و در صورتیکه هیئت مزبور حکم دادگاه را از همان جهت نقض نمود دادگاه مأمور رسیدگی طبق نظر هیئت عمومی شعب کیفری دیوان عالی کشور اقدام خواهد کرد.

در مورد فرجام ماهوی مقررات این ماده قابل اجراء نمیشد.

ماده ۴۱ - تبصره زیر بماده ۴۶۷ قانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود.

تبصره - برای درخواست اعاده دادرسی باید مبلغ پنجهزار ریال در صندوق دادگستری ایداع و قبض سپرده پیوست تقاضا بدفتر دیوان کشور تسلیم شود در صورت قابل طرح تشخیص شدن تقاضا وجه سپرده به تقاضی مسترد والا بنفع صندوق دولت ضبط خواهد شد دادستان دیوان عالی کشور میتواند در صورت تشخیص عدم تمکن درخواست کننده او را از ایداع مبلغ مذکور معاف نماید درخواستی که قبض سپرده یا گواهی معافیت از تودیع وجه فوق ضمیمه آن نباشد بموجب قرار رئیس دفتر دیوان کشور رد خواهد شد و این قرار قطعی است.

ماده ۴۲ - مواد ۳۲۱ و ۳۲۲ و تبصره ۳ ماده ۴۳۱ و تبصره ماده ۴۴۷ و ماده ۴۵۴ و آن قسمت از مقررات

رسیدگی فرجامی نسبت باحکام و قرارهای صادره از مراجع کیفری و همچنین درخواستهای اعاده دادرسی را بلافاصله پس از وصول بشعبه تشخیص ارسال میدارد و رئیس شعبه تشخیص درخواستها را بترتیب وصول برای بررسی و اظهار نظر بایکی از هیئت های تشخیص ارجاع مینماید و هیئت تشخیص بترتیب زیر اقدام میکند.

در صورتیکه حکم باقرار فرجامخواسته فرجام پذیر نباشد یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و یا جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده یا در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای اعاده دادرسی یا تقاضای رسیدگی فرجامی نسبت باحکام فرجا مخواست را قابل طرح در دیوان کشور تشخیص دهد با صدور قرار قبولی درخواست پرونده را برای ارجاع نزد رئیس کل دیوان کشور ارسال میدارد.

در مورد فرجامخواهی از قرارهای فرجام پذیر و از احکام دادگاه استان موضوع شق ۶ ماده ۴۴۲ هیئت تشخیص بموضوع رسیدگی و رأی مقتضی صادر مینماید.

در مورد فرجامخواهی از عدم صلاحیت و یا رفع اختلاف راجع بصلاحیت هیئت تشخیص پس از اظهار نظر پرونده را بمرجمی که صالح تشخیص داده است ارسال میدارد.

در صورت استرداد درخواست رسیدگی فرجامی و نیز در مواردیکه جهت موقوف ماندن تعقیب کیفری بعد از صدور حکم فرجامخواسته حادث شده باشد هیئت تشخیص حسب مورد قرار رد درخواست یا موقوفی تعقیب صادر خواهد کرد.

تبصره - مقررات این ماده شامل فرجامخواهی دادستان کل نخواهد بود.

ماده ۱۹ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۴۳ مکرر قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

قانون آئین دادرسی کیفری که مغایر مقررات این قانون باشد ملغی است.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سیدمحمد رضا تنکابنی
نایب رئیس - کلیات لایحه مطرح است آقای
شیخ الاسلامی بفرمائید.

شیخ الاسلامی - بنده خواستم اشتباهاتی را که در چاپ این لایحه شده قبل از تذکر بدهم و خواهش می کنم تندنویسی آن را اصلاح کند. در صفحه ۲ بند ۱ بعد از ماده ۱۷۳ کلمه ماده افتاده است باید باشد و ماده ۲۰۸ در همین صفحه بند ۵ سطر اول بجای جمله سرعت و کلاهداری جمله سرعت های جنحه و کلاهداری صحیح است و در سطر سوم همین بند کلمات «بقطع یا» زائد است در صفحه ۷ سطر اول استفاده کند «استفاده نکنند» صحیح است در صفحه ۹ ماده ۳۱۶ سطر سوم کلمه نیز زائد است. در صفحه ۱۷ در سطر ماقبل آخر تبصره ماده ۲۱ کلمه تودیع غلط است و کلمه ابداع درست است همچنین بنده از این فرصت استفاده می کنم و بعرض همکاران محترم میرسانم چون امروز یکی دو نفر از آقایان محترم تذکری دادند و در مورد این لایحه اینطور عنوان کردند که شما بعضی از جرائم و مسائل را گفته اید جرم نیست بنده خواستم برای رفع سوء تفاهم عرض کنم که در این لایحه بهیچ وجه گفته نشده است که مسأله ای جرم هست یا نیست اصولاً آئین دادرسی کیفری مقرراتی است برای نحوه کشف و رسیدگی جرم و اجرای مجازات مرتکب و برای این نیست که بشود جرم را تعیین کرد یا عملی را جرم دانست و یا عملی که جرم هست صفت جرم را از او سلب کرد آنچه در اینجا مطرح بوده و دوست عزیز من بعنوان نمونه خیانت در امانت را مثال زده اند جرائمی بوده که قابل گذشت بود یعنی اگر شاکی یا مدعی خصوصی رضایت می داده و گذشت می کرده دیگر آن جرم قابل تعقیب نبود این جرائم بیشتر جنبه شخصی داشتند و جنبه اجتماعی شان ضعیف بود در این لایحه بررسی شده و مواردی که واجد این شرایط بوده اند و می توانستند از نظر مدعی خصوصی قابل گذشت باشند و جنبه عمومی شان ضعیف بود و این موارد به این لایحه اضافه شده و در

واقع بررسی شده است در قانون جزا که چه مواردی ممکن است که در آن درجه از اهمیت باشد که اگر شاکی به محقق رسید و گذشت کرد دیگر موضوع قابل تعقیب نباشد بنابراین خواستم توضیحی عرض کنم که بهیچ وجه مسأله جرم دانستن یا جرم ندانستن در این لایحه مطرح نیست مسأله قابل گذشت بودن جرمی است که این حق شاکی و مدعی خصوصی است که می تواند گذشت بکند و یا نکند ولی گفته شده است که اگر گذشت کرد و به محقق رسید دیگر این مسئله میتواند تعقیب نشود و پرونده اش بسته شود این مطلب را عرض کردم که اگر احیاناً سوء تفاهمی ایجاد شده باشد بر طرف شود امیدوارم با طرح این لایحه که واقعاً بررسیهای دقیقی شده که مسائل و عواملی که در گذشته موجبات کندی کار دادگستری را فراهم کرده بود حتی الامکان با طرح و تهیه این لایحه در کار آئین دادرسی کیفری از بین برود با پیش - بینی هایی که در این لایحه شده است و واقعاً موارد متعددی است که می تواند در تسریع کار دادگستری مؤثر باشد من امیدوارم با تصویب این لایحه و اجرای آن از طرف وزارت دادگستری کمک مؤثری به تسریع کار دادرسی و دادگستری که البته متضمن تأمین حقوق مردم است بشود چون تنها مسأله تسریع مورد توجه نیست بلکه آن تسریع که موجب احقاق حق مردم بشود مورد نظر است در این لایحه بخوبی مشاهده میشود که اگر مسأله تسریع مورد نظر بوده حتماً حفظ حقوق مردم هم در ضمن آن مورد نظر بوده و رعایت شده است. البته اصلاح قوانین به تنهایی عامل اصلاح و پیشرفت دادگستری نیست ولی میتواند یکی از عوامل بسیار مؤثر در کار دادگستری باشد من امیدوارم با حسن نیت وزیر محترم دادگستری و تلاشی که برای پیشرفت کار دادگستری شروع شده و لوایح مفیدی که در این زمینه تهیه شده همزمان با سایر عوامل پیشرفت قدم مؤثری در پیشرفت کار برداشتن مشکلات کار دادگستری برداشته بشود و با اجرای این قوانین موجبات رضایت رهبر عزیز این مملکت و مردم فراهم شود (احسن).

عمومی قابل گذشت نبوده و از شمار مواد مندرج در ماده ۲۷۷ آن قانون حذف میگردد.

نایب رئیس - در ماده اول نظری نیست؟ آقای آموزگار بفرمائید.

آموزگار - بنده وارد کلیات نمی شوم و امیدوارم

این قبیل لوایح مؤثر باشد در پیشرفت سریع کار دادگستری شنیده بودم لایحه ای هم امروز تقدیم میکنند بساحت مقدس مجلس شورای ملی که خواست خود ما بود و بارها در خدمت جناب آقای وزیر دادگستری نیز مطرح کرده بودیم که در مورد امور مالی نباید از اشخاص سلب آزادی کرد و باید بصورت دیگری احقاق حق مالی کرد بایشان تبریک میگویم که در زمان وزارت ایشان این کار میشود اما در این لایحه ای که مطرح است یک ماده ای بود که بنده در کمیسیون عرض کردم حالا هم اعتقاد اینست که این ماده بایست از این لایحه حذف شود و آن ماده ۱۲۲۶ است در قانون مجازات عمومی ما میگوید: و رود بخانه و محل

سکونت غیر با تهدید و عنف مجازات دارد و ممنوع است. این امر نه تنها جنبه خصوصی دارد بلکه بعقیده بنده این موضوع مربوط به امنیت و نظام عمومی است ما برای اینکه امنیت و نظم عمومی محفوظ بماند و مختل نشود همانطور که در قانون اساسی پیش بینی شده است نباید این سدا بشکنیم که کسی بدون اجازه یا با قهر و غلبه بمحل سکونت اشخاص یا بخانه غیر وارد بشود باین جهت است که در اینجا پیشنهادی تقدیم کردم که ماده ۲۶۶ حذف از این لایحه شود در آئین دادرسی کیفری ما هم همانطور که آقای شیخ الاسلامی فرمودند جرائم دو جنبه دارد جنبه خصوصی و جنبه عمومی آنچه مربوط است بجنبه خصوصی قابل گذشت است اما یک کارهایی است که حیثیت عمومی آن می چربد و مربوط می شود بحقوق تمام ملت ایران و آن ماده ۲۶۶ است که ورود با قهر و غلبه بخانه غیر ممنوع بوده و باید چنین باشد و جنبه عمومی آن ازین نمیرود حالا شما آمده اید در اینجا گفته اید که اگر شاکی گذشت کرد و شکایت نکرد دیگر تعقیب عمومی نشود بنده اعتقاد اینست که این ماده بهمان صورتیکه بوده است باید باقی باشد تا حقوق مردم و نظم اجتماع از این بابت که خانه شان باید مصون و محفوظ از تعرض

نایب رئیس - نظر دیگری در کلیات اول لایحه نیست؟ (اظهاری نشد) ورود در شور مواد رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخواستند) تصویب شد. ماده اول مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

۱۵۵ - تبصره های زیر بعنوان تبصره ۲ و ۳ بماده ۸ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میشود:

تبصره ۲ - در مورد جرمهای مذکور در ماده ۲۷۷ قانون مجازات عمومی و سایر جرائم قابل گذشت و جرمهای زیر تعقیب جزائی جز با شکایت شاکنی خصوصی شروع نمیشود و در صورت گذشت اوتعقیب یا اجرای حکم موقوف میگردد مگر اینکه منتهم سابقه محکومیت مؤثر بعلت ارتکاب جنحه یا جنایت داشته باشد.

۱- آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون مجازات عمومی که ناظر به شکستن عضو میباشد بدون اینکه منتهی بنقص عضو گردد و قسمت اول ماده ۱۷۳ و ماده ۲۰۸ مکرر و بند ب ماده ۲۱۴ مکرر و ماده ۲۴۱ و ماده ۲۵۲ و قسمت اول ماده ۲۶۵ و ماده ۲۶۵ مکرر و قسمت اول ماده ۲۶۶ و ماده ۲۶۸ مکرر قانون مزبور.

۲- جرمهای موضوع قانون راجع بیدهی و اردین بهممانخانهها مصوب سال ۱۳۱۲.

۳- جرم موضوع تبصره ۲ ماده ۹ قانون اصلاح قانون منع کشت خشخاش مصوب سال ۱۳۳۸.

۴- جرم موضوع ماده ۱۶ قانون راجع باراضی دولت و شهرداریها و اوقاف و بانکها مصوب سال ۱۳۳۹.

۵- سرقت های جنحه و کلاهداری و جرائمی که در حکم کلاهداری است و جرمهای موضوع ماده ۲۳۳ و ۲۳۴ قانون مجازات عمومی و آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون مزبور که ناظر بنقص عضو است مشروط باینکه مرتکب این جرائم از اقربای نسبی تا درجه سوم و یا اقربای سببی تا درجه دوم شاکی خصوصی باشد. تبصره ۳ - مواد ۲۱۰ و ۲۱۳ قانون مجازات

قانون آئین دادرسی کیفری که مغایر مقررات این قانون باشد ملغی است.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سیدمحمد رضا تنکابنی
نایب رئیس - کلیات لایحه مطرح است آقای
شیخ الاسلامی بفرمائید.

شیخ الاسلامی - بنده خواستم اشتباهاتی را که در چاپ این لایحه شده قبلتذکر بدهم و خواهش می کنم تندنویسی آن را اصلاح کند. در صفحه ۲ بند ۱ بعد از ماده ۱۷۳ کلمه ماده افتاده است باید باشد و ماده ۲۰۸ در همین صفحه بند ۵ سطر اول بجای جمله سرقت و کلاهبرداری جمله سرقت های جنحه و کلاهبرداری صحیح است و در سطر سوم همین بند کلمات «بقطع یا» زائد است در صفحه ۷ سطر اول استفاده کند «استفاده نکند» صحیح است در صفحه ۹ ماده ۳۱۶ سطر سوم کلمه نیز زائد است. در صفحه ۱۷ در سطر ماقبل آخر تبصره ماده ۲۱ کلمه تودیع غلط است و کلمه ابداع درست است همچنین بنده از این فرصت استفاده می کنم و بعرض همکاران محترم میرسانم چون امروز یکی دو نفر از آقایان محترم تذکری دادند و در مورد این لایحه اینطور عنوان کردند که شما بعضی از جرائم و مسائل را گفته اید جرم نیست بنده خواستم برای رفع سوء تفاهم عرض کنم که در این لایحه بهیچ وجه گفته نشده است که مسأله ای جرم هست یا نیست اصولاً آئین دادرسی کیفری مقرراتی است برای نحوه کشف و رسیدگی جرم و اجرای مجازات مرتکب و برای این نیست که بشود جرم را تعیین کرد یا عملی را جرم دانست و یا عملی که جرم هست صفت جرم را از او سلب کرد آنچه در اینجا مطرح بوده و دوست عزیز من بعنوان نمونه خیانت در امانت را مثال زده اند جرائمی بوده که قابل گذشت بود یعنی اگر شاکی یا مدعی خصوصی رضایت می داده و گذشت می کرده دیگر آن جرم قابل تعقیب نبود این جرائم بیشتر جنبه شخصی داشتند و جنبه اجتماعی شان ضعیف بود در این لایحه بررسی شده و مواردی که واجد این شرایط بوده اند و می توانسته اند از نظر مدعی خصوصی قابل گذشت باشند و جنبه عمومی شان ضعیف بود و این موارد به این لایحه اضافه شده و در

واقع بررسی شده است در قانون جزا که چه مواردی ممکن است که در آن درجه از اهمیت باشد که اگر شاکسی به محض رسید و گذشت کرد دیگر موضوع قابل تعقیب نباشد بنابراین خواستم توضیحی عرض کنم که بهیچ وجه مسأله جرم دانستن یا جرم ندانستن در این لایحه مطرح نیست مسأله قابل گذشت بودن جرمی است که این حق شاکسی و مدعی خصوصی است که می تواند گذشت بکند و یا نکند ولی گفته شده است که اگر گذشت کرد و به محض رسید دیگر این مسئله می تواند تعقیب نشود و پرونده اش بسته شود این مطلب را عرض کردم که اگر احیاناً سوء تفاهمی ایجاد شده باشد بر طرف شود امیدوارم با طرح این لایحه که واقعا بررسیهای دقیقی شده که مسائل و عواملی که در گذشته موجبات کندی کار دادگستری را فراهم کرده بود حتی الامکان با طرح و تهیه این لایحه در کار آئین دادرسی کیفری از بین برود با پیش بینی هائی که در این لایحه شده است و واقعا موارد متعددی است که می تواند در تسریع کار دادگستری مؤثر باشد من امیدوارم با تصویب این لایحه و اجرای آن از طرف وزارت دادگستری کمک مؤثری به تسریع کار دادرسی و دادگستری که البته متضمن تأمین حقوق مردم است بشود چون تنها مسأله تسریع مورد توجه نیست بلکه آن تسریع که موجب احقاق حق مردم بشود مورد نظر است در این لایحه بخوبی مشاهده میشود که اگر مسأله تسریع مورد نظر بوده حتماً حفظ حقوق مردم هم در ضمن آن مورد نظر بوده و رعایت شده است. البته اصلاح قوانین به تنهایی عامل اصلاح و پیشرفت دادگستری نیست ولی میتواند یکی از عوامل بسیار مؤثر در کار دادگستری باشد من امیدوارم با حسن نیت وزیر محترم دادگستری و تلاشی که برای پیشرفت کار دادگستری شروع شده و لوازم مفیدی که در این زمینه تهیه شده همزمان با سایر عوامل پیشرفت قدم مؤثری در پیشرفت کار برداشتن مشکلات کار دادگستری برداشته بشود و با اجرای این قوانین موجبات رضایت رهبر عزیز این مملکت و مردم فراهم شود (احسنت).

عمومی قابل گذشت نبوده و از شمار مواد مندرج در ماده ۲۷۷ آن قانون حذف میگردد.

نایب رئیس - در ماده اول نظری نیست؟ آقای آموزگار بفرمائید.

آموزگار - بنده وارد کلیات نمی شوم و امیدوارم

این قبیل ارایع مؤثر باشد در پیشرفت سریع کار دادگستری

شنیده بودم لایحه ای هم امروز تقدیم میکنند بساحت مقدس

مجلس شورای ملی که خواست خود ما بود و بارها در

خدمت جناب آقای وزیر دادگستری نیز مطرح کرده بودیم

که در مورد امور مالی نباید از اشخاص سلب آزادی

کرد و باید بصورت دیگری احقاق حق مالی کرد بایشان

تبریک میگویم که در زمان وزارت ایشان این کار میشود

اما در این لایحه ای که مطرح است يك ماده ای بود که بنده

در کمیسیون عرض کردم حالا هم اعتقاد اینست که این

ماده باید از این لایحه حذف شود و آن ماده ۲۲۶ است

در قانون مجازات عمومی ما میگوید و در بدبخانه و محل

سکونت غیر با تهدید و عنف مجازات دارد و ممنوع است.

این امر نه تنها جنبه خصوصی دارد بلکه بعقیده بنده این موضوع

مربوط به امنیت و نظام عمومی است ما برای اینکه

امنیت و نظم عمومی محفوظ بماند و مختل نشود همانطور

که در قانون اساسی پیش بینی شده است نباید این سدا

بشکنیم که کسی بدون اجازه یا با قهر و غلبه بمحل

سکونت اشخاص یا بخانه غیر وارد بشود باین جهت است

که در اینجایشنهادی تقدیم کردم که ماده ۲۶۶ حذف از

آقای شیخ الاسلامی فرمودند جرائم دو جنبه دارد جنبه

خصوصی و جنبه عمومی آنچه مربوط است بجنبه

خصوصی قابل گذشت هست اما يك کارهائی است که

حیثیت عمومی آن می چربد و مربوط می شود بحقوق

تمام ملت ایران و آن ماده ۲۶۶ است که ورود با قهر و

غلبه بخانه غیر ممنوع بوده و باید چنین باشد و جنبه عمومی

آن از بین نمیرود حالا شما آمده اید در اینجا گفته اید که

اگر شاکسی گذشت کرد و شکایت نکرد دیگر تعقیب عمومی

نشود بنده اعتقاد اینست که این ماده بهمین صورتیکه

بوده است باید باقی باشد تا حقوق مردم و نظم اجتماع از

این بابت که خانه شان باید مصون و محفوظ از تعرض

نایب رئیس - نظرد دیگری در کلیات اول لایحه نیست؟ (اظهاری نشد) بورود در شور مواد رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده اول مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۵ - تبصره های زیر بعنوان تبصره ۲ و ۳ بماده ۸ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میشود.

تبصره ۲ - در مورد جرمهای مذکور در ماده ۲۷۷ قانون مجازات عمومی و سایر جرائم قابل گذشت و جرمهای زیر تعقیب جزائی جز با شکایت شاکسی خصوصی شروع نمیشود و در صورت گذشت او تعقیب یا اجرای حکم موقوف میگردد مگر اینکه متهم سابقه محکومیت مؤثر بعلت ارتکاب جنحه یا جنایت داشته باشد.

۱- آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون مجازات عمومی که ناظر به شکستن عضو میباشد بدون اینکه منتهی بنقص عضو گردد و قسمت اول ماده ۱۷۳ و ماده ۲۰۸ مکرر و بند ب ماده ۲۱۴ مکرر و ماده ۲۴۱ و ماده ۲۵۲ و قسمت اول ماده ۲۶۵ و ماده ۲۶۵ مکرر و قسمت اول ماده ۲۶۶ و ماده ۲۶۸ مکرر قانون مزبور.

۲- جرمهای موضوع قانون راجع بیدمی واردین بهمیاخانهها مصوب سال ۱۳۱۲.

۳- جرم موضوع تبصره ۲ ماده ۹ قانون اصلاح قانون منع کشت خشخاش مصوب سال ۱۳۳۸.

۴- جرم موضوع ماده ۱۶ قانون راجع باراضی دولت و شهرداریها و اوقاف و بانکها مصوب سال ۱۳۳۹.

۵- سرقت های جنحه و کلاهبرداری و جرائمی که در حکم کلاهبرداری است و جرمهای موضوع ماده ۲۳۳ و ۲۳۴ قانون مجازات عمومی و آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون مزبور که ناظر بنقص عضو است مشروط باینکه مرتکب این جرائم از اقربای نسبی تا درجه سوم و یا اقربای سببی تا درجه دوم شاکسی خصوصی باشد. تبصره ۳ - مواد ۲۱۰ و ۲۱۳ قانون مجازات

باشد همیشه باقی بماند (شیخ الاسلامی - منظور همان ماده ۲۶۶ مکرر است).

نایب رئیس - آقای انوشیروانی بفرمائید.

انوشیروانی - بنده واقعا از آقای وزیر دادگستری

باید صمیمانه تشکر کنم که در این مدت کوتاه يك سال و نیم مساعی و کوشش های فراوانی برای اصلاح قوانین دادگستری بکار بردند مخصوصاً در چند ماه اخیر که او امر خاصی از طرف شاهنشاه آریامهر رهبر عالیقدر انقلاب صادر

شد بایک کوشش فراوان در صد دهنه وسائل تسریع در دادرسی هستند بخصوص این جنبه از کارشان خیلی قابل احترام است

که پروژه ها و طرح هایی را که در وزارت دادگستری طرح شده در معرض افکار عمومی میگذارند و مردم میخوانند با دقت معایب و محسنات این طرح ها را عنوان میکنند و اصلاحات بعمل میآورند کما اینکه در همین لایحه اصلاح آئین دادرسی کیفری در ابتدا موارد دیگری پیش بینی شده بود که در اثر انتقاد مردم و توضیحاتی که دادند مطالبی روشن شد و اشکالات اصولی حل شد و این

لایحه هم از همان لوایچی است که برای تسریع آئین دادرسی نهایت ضرورت را دارد و واقعا با تصویب آن من اطمینان دارم که يك قدم تازه ای در پیشرفت امر دادگستری برداشته خواهد شد اما در ماده ۱ که موضوع اضافه شدن بعضی جرائم در لیست جرائمی که با گذشت مدعی خصوصی قابل انتباه

است یعنی جرمی اتفاق می افتند و بعد از اینکه مدعی خصوصی گذشت کرد دیگر قابل تعقیب نیست و جنبه عمومی ندارد دوسه مورد قابل تذکر بود من جمله موردی که همکار پارلمانی ما گفتند و چند ماده نظیر آن حق این بود این موارد در لیست مواد قابل گذشت قرار نگیرد و بعضی

مواد دیگر هم هست که دست و پا گیر است و خیلی هم مهم نیست حق این بود که جزو جرائم قابل گذشت قرار بگیرد یکی از آن مواد که خیلی مورد توجه همکاران پارلمانی و کسانی است که این لایحه را مطالعه کرده اند ماده ۲۴۱ است که جرم شخصی نیست عمومی است چون بنظر بنده جرم خیانت در امانت جنبه شخصی ندارد از لحاظ اخلاق هم اهمیت دارد بصورت يك ضرب المثل کلی است و اخلاقاً خیانت در امانت از جرمهای شدید تلقی شده خائن در عرف عامه هم عملش خیلی قبیح است بنظر من در لیست قابل گذشت قرار دادن این

جرم صحیح نیست نکته دوم موادی هستند که واقعا مربوط به انتظامات عمومی هستند و این تنها مربوط به مدعی خصوصی نیست که گذشت بکند افکار عمومی از آن تأثیر پیدا میکنند از جمله ماده ۲۶۵ است که در لیست مواد قابل گذشت قرار گرفته است و مفاد آن این است که هر کس بقهر و غلبه داخل ملکی شود که در تصرف دیگری است و محصور باشد بحسب تأدیبی از ۲۰ روزالی سه ماه یا بنا بدیه غرامت - از ۲۰ الی ۲۰۰ تومان محکوم خواهد شد. عمل بقهر و غلبه وارد شدن مسئله ای است مربوط بنظام اجتماعی مملکت و بر مردم نباید اجازه داد که زور گویی بکنند و بقهر و غلبه وارد ملکی شوند همینطور ماده ۲۶۵ مکرر که ضمانت اجرائی احکام قطعی دادگستری مبنی بر خلع بداین اموال غیر منقول است این ماده ۲۶۵ است دادگستری حکم صادر میکند که يك خانه ای که برخلاف حق، یا زمین کسی را متصرف شده مجدداً بدست شاکی تحویل میدهد ضمانت اجرائی آن این ماده است اما اگر این ضمانت اجرائی و حبس و مجازات نداشته باشد باز هم کسی که متصرف عدوانی بوده میرود آن محل را تصرف میکند ماده ای داریم که اگر کسی بموجب حکم قطعی محکوم بخلع بد از مال غیر منقول شد باید حکم دقیقاً انجام شود این ضمانت اجرائی یکی از لازمتین موارد کارهای دادگستری است و تنه راه، عملاً همین مجازات است اگر بنا باشد این را بصورت يك جرم خفیفی در نظر بگیریم و قابل گذشت باشد متأسفانه این جرم تعمیم پیدا خواهد کرد و جرائم قهر و غلبه و تصرف بیشتر شده و مخصوصاً من توجه جناب آقای وزیر دادگستری را باین مسئله جلب میکنم خوشبختانه در اثر انقلاب و اجرای قانون مترقی اصلاحات ارضی بر تعداد مالکین در کشور ما افزوده شده و تعداد مالکین چندین برابر شده و بعد از این اقدامات و پیش آمد زیادی در این مورد تصرف و خلع بد پیش میآید که اگر باین سهولت باین جرم روبرو بشویم گرفتار يك هرج و مرج ناراحت کننده ای خواهیم شد اینست که بنده تقاضا کردم این سه چهار ماده ای که بعرض رساندم و مربوط بتصرف مال غیر است و همانطور ماده ۲۶۶ که همکاران ما اشاره کردند از لیست این مواد قابل گذشت حذف بشود راجع به بقیه مواد و مخصوصاً راجع بسرقت همانطور که توضیح عرض کردند که سرقت جنبه ای بوده است و اصلاح میشود اما

بعضی مواد هست که من با سوابقی که در دادگستری دارم می بینم خیلی مزاحم دادگستری و مزاحم مردم است و بنظر من باید مورد توجه قرار بگیرد و جزو موارد قابل گذشت قرار بگیرد از جمله یکی از مشکلترین پرونده های دادگستری توهین بمأمور دولت است که برای مردم ایجاد زحمت میکند توهین بمأمور دولت مانند اینکه يك رفتگر یا مأمور دارائی یا سازمان دیگر يك شخصی مراجعه میکند و يك دستور میدهد آن شخص ناراحت است مطلبی میگوید یا يك کلمه ای از ذهنش بیرون میآید فوراً مأمور صورت مجلس تهیه میکند و این صورت مجلس جرم و مجازات سختی برایش هست هر چه قاضی دادگستری کوشش کند برای این میوه فروش بیچاره یا آدم های با شخصیت که با این پیش آمدها روبرو میشوند راهی پیدا کنند چون با گذشت مدعی خصوصی قابل گذشت نیست عاجز میماند بسیاری از این موارد خیلی بی اهمیت است و بسیاری از موارد با سوء نیت مأمور توأم است یعنی مأمور میخواهد زوری بگوید و طرف جواب میدهد و مأمور ناراحت میشود و جواب را توهین تلقی میکند بلافاصله يك صورت مجلسی درست میکند و موجب اشکال میشود يك شخصی گرفتار چنگال ماشین سنگین دادگستری شده یعنی از شدیدترین موارد جرائم موضوع قانون کیفر همگانی باو تعلق میگیرد موقعیکه این قانون تصویب شده است مردم هنوز عادت باطاعت از قانون پیدا نکرده بودند و مأمورین دولت قدرت نداشتند حالا خوشبختانه مأمورین بوظیفه شان آشنا هستند من استدعا دارم این ماده ۱۶۲ قابل گذشت شود و همینطور است ماده ۱۶۳ و برای اینکه بعضی پیش نیاید دو ماده دیگری هست که مربوط به نمایندگان مجلس و نمایندگان انجمن شهر هست قابل گذشت باشد نماینده مجلس باید اینقدر سعه صدر داشته باشد که گذشت کند کسی را که باو توهین کرده اینست که بنده استدعا کردم که ماده ۱۶۲ و ۱۶۳ و ۱۶۴ که مربوط باین جرائم است جزو موادی تلقی شود که قابل گذشت است. مواد دیگری که باز مورد تقاضای من است مواد ۱۹۵ و ۱۹۶ و ۱۹۷ و ۱۹۸ راجع باطفال است این دزدیدن اطفال نه خیلی عام است و نه خیلی هم مصداق پیدا میکند ممکن است کسی پیدا بشود دلش بخواد طفلی داشته باشد و بخواد عنوان را عوض کند بقدری غیر عادست این جرم و مجازاتش هم چندان شدید نیست بنده این چهار ماده را استدعا کردم جزو مواد قابل

گذشت باشد دیگر ماده ۲۲۰ و ۲۲۱ است ۲۲۰ مربوط به اطباء و جراحانی است که اسرار صنفی را منتشر میکنند این اسرار معمولاً آنقدر مهم نیست که قابل گذشت نباشد مثلاً فرض بفرمائید کسی مبتلا به يك بیماری مسری است و طبیبش ممکن است بیماری او را فاش کند چه اهمیتی دارد من واقعا خیلی فکر کردم که چه اسراری است که اینقدر مهم است که قابل گذشت نباشد و چیزی بنظر من رسید اینست که بنده استدعا کردم این ماده هم قابل گذشت باشد. دیگر ماده ۲۲۱ که میگوید هر کس در مورد دعاوی حقوقی قسم متوجه او شده باشد و سوگند دروغ یاد نماید محکوم يك الی سه سال حبس تأدیبی خواهد شد جناب آقای وزیر دادگستری بنده خیال می کنم دیگر امروز در دعاوی حقوقی سوگند و قسم دادن کار صحیح نیست با پیشرفت هائیکه مملکت ما می کند هیچ تطبیق نمی کند و نمیشود باتکاء قسم از کسی کسب اطلاع کرد اگر دروغ گفته مجازات قابل شد معمهذاً برایش تعیین مجازات فرموده اید اجازه بفرمائید مدعی خصوصی که از این سوگند گذشته است قابل تعقیب نباشد دیگر ماده ۲۵۵ است هر کس عمداً و بدون ضرورت دواب و حواشی دیگری را مسموم یا تلف کند یا ماهی موجوده در نهر یا حوض یا غیر آنها را که مال دیگری است مسموم کند این جنبه اش از خیانت در امانت پائین تر است که يك کسی بجهت غرض یا انتقام ماهی را مسموم کند من فکر می کنم این از جرائمی باشد که قابل گذشت باشد بنده این پیشنهاد را کردم که توجه بفرمائید و جزو مواردی قرار بدهید که قابل گذشت باشد بنده بار دیگر تأکید می کنم اوضاع و احوال را مطالعه بفرمائید مخصوصاً در موارد مربوط به تصرف یا اعاده تصرف در تصرف عدوانی را توجه بفرمائید همچنین در مورد عدم اجرای احکام توجه بفرمائید و در مجموع در اوضاع و احوال مملکت ما ایجاب نمی کند که این قبیل اعمال را جرم کوچک و خفیف تلقی کنیم.

نایب رئیس - آقای تنکابنی بفرمائید.

دکتر تنکابنی (مخبر کمیسیون دادگستری) - قبل

از اینکه توضیحات لازمه در زمینه آنچه که همکاران عزیزم و جناب دکتر انوشیروانی تذکر دادند بعرض برسانم لازم میدانم باین نکته اشاره بکنم که اصولاً باید دید و

سنجید فلسفه اینکه بعضی از جرایم را قابل گذشت میدانند یا تعقیب را موکول بشکایت شاکی و موقوف شدن را موکول بگذشت شاکی خصوصی میدانند چیست مانا گزیر بودیم بطور کلی در بعضی از جرائمی که قبلاً قابل گذشت نبود باینسرفت زمان و بانوجه باشکالاتی که در دستگاهها تجربه شده بود و حاصل شده بود قابل گذشت بدانیم و آنچه را که ما امروز با کمال خوشحالی اعلام می کنیم امروز آن مواد را قابل گذشت میدانیم از جهت اینکه ارتکاب این جرائم در بعضی مواقع با خصوصیات اخلاقی ما منطبق بوده و قانون باید با خصوصیات اخلاقی یک مملکت مطابقت داشته باشد. قانون را نمیشود مثل محصولات از کشورهای دیگر آورد روزی که قانون مجازات عمومی آورده شد برای این بود که بتوانند عمل کنند و رفع نواقص بشود و اجازه بفرمائید توجه همکاران عزیزم را باین موضوع جلب کنم جرائمی که در این لایحه قابل گذشت تشخیص داده شده همان جرائمی است که در دین مقدس اسلام نیست و با گذشت اولیای امر موقوف می شود و در دین اسلام حدی برایش قائل شده اند هم کاملاً رعایت خصوصیات اخلاقی ما شده و همچنین آنچه که از ما و از مذهب ما جدا نیست توجه شده و اما نسبت بمواد ۲۶۶ قبلاً باید عرض کنم که توجه هر دو همکاران عزیزم را جلب میکنم که نوشته شده است قسمت اول ماده ۲۶۶ یعنی آنچه ای که مربوط می شود بیک نفر به عنف یا تهدید وارد میشود قابل گذشت باشد در خود ماده هست بدین توضیح که اثبات این امر که به عنف و تهدید وارد شده است کاری است مشکل امری است مشکل ولی آنچه که ما را و میدارد که از این ماده دفاع کنیم در بقای این ماده این است که وقتی که کسی می آید یا شخصی که بمنزل کسی بدون اذن داخل شده و بعد صاحب خانه ورود او را بهر شکلی اجازه میدهد دیگر نمی شود قابل تعقیب دانست صاحب منزل فردی را که قائل نبوده وارد خانه اش بشود یا اجازه داده است و وارد بشود و بهمین خاطر که می آید در محضر قاضی تحقیق و ورود فردی را که به عنف وارد شده است گذشت می کند و همراه آن، ورود او را تنفیذ می کند بنابراین کسی که با میل کسی وارد شده است دیگر لازم نیست که دستگاه قضائی او را تعقیب کند

این است فلسفه ماده ۲۶۶ نسبت بماده ۲۶۵ اگر توجه بشود در لایحه نوشته شده قسمت اولش، اما یک نکته ای را همکار عزیزم جناب آقای دکتر انوشیروانی توجه داشتند تذکر دادند که بعضی از جرائم مثل تصرف عدوانی که در ماده ۲۶۵ و ۲۶۵ مکرر از آن بحث شده است چون در واقع این جرائم زیاد است ممکن است عده ای پیدا شوند و روح ماجراجویی پیدا کنند و مرتکب این جرائم بشوند اولاً در اینجا باید توجه داشته باشیم که اینها همه اش حقوق فردی است یعنی اگر کسی مزاحمتی فراهم کرد و بحکم دادگاه محکوم شد و مجدداً مزاحمت فراهم کرد او قابل تعقیب است مادیدیم اگر قابل گذشت می بود واقعاً آن کسی که این مزاحمت را فراهم کرده بود میدانست که دیگر قابل تعقیب قرار میگیرد حاضر بود با گذشت شاکی رفع مزاحمت کند من معتقد هستم جناب انوشیروانی با گذشت این مواد موجبانی فراهم می شود که متهمین زود تسلیم بشوند و زودتر برای شاکی موجبات احقاق حق فراهم بشود اما نسبت باین مواد که فرمودید اینجا اضافه شود چون این یک بحث حقوقی است اگر من این موضوع را در اینجا دفاع کنم که نماینده مجلس نماینده ملت ایران است حق ندارد که اگر باو توهین شد گذشت شود چون هیچ نماینده مجلس حق ندارد توهینی که باو شده چون توهین بملت است از آن صرف نظر کند و او حق دارد دفاع کند و البته این یک بحثی است حقوقی که باید در کمیسیون دادگستری مطرح شود تا نظرات مختلف مورد توجه قرار بگیرد. نسبت بماده ۱۹۵ و سایر موادیکه جنابعالی نظر تان هست معتمد پیشنهاد فرمائید همانطوریکه همیشه پیشنهاد کرده اید در کمیسیون مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

نایب رئیس - آقای شیخ الاسلامی بفرمائید.

شیخ الاسلامی - بنده قبلاً راجع باین مسأله قابل گذشت بودن یا نبودن توضیح عرض کردم دوباره تکرار نمی کنم عرض کردم مسأله این است که کسی بحقش میرسد و گذشت می کند رضایت می دهد موضوع هم در حد عمومی واجد اهمیت نیست این آدم دیگر قابل تعقیب نیست با گذشت شاکی خصوصی. این خلاصه مطلب است و آقایان توجه فرمودند ولی بحثی که همکارم

نایب رئیس - در ماده اول نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد های رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

مقام معظم ریاست محترم مجلس شورای ملی با کمال احترام پیشنهاد مینماید:

قسمت اول ماده ۲۶۶ قانون مجازات عمومی از بند ۱ تبصره ۲ ماده ۱ لایحه حذف شود.

محمد علی آموزگار

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام در مورد ماده یک لایحه تسریع دادرسی ... پیشنهاد مینماید:

الف - جمله ماده ۲۴۱ و ۲۶۵ و ۲۶۵ مکرر از بند یک حذف شود.

ب - جمله سرقت در بند ۵ به سرقت های جنحی تبدیل شود.

ج - قسمت اول ماده ۱۶۲ و مواد ۱۶۳ و ۱۶۴ و ۱۹۵ و ۱۹۶ و ۱۹۷ و ۱۹۸ و ۲۲۰ و ۲۲۱ و ۲۵۵ به لیست جرائم قابل گذشت اضافه شود.

سلیمان انوشیروانی

نایب رئیس - ماده دوم قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۵۵ - تبصره ماده ۱۲ قانون آئین داری کیفری

بشرح زیر اصلاح میشود.

تبصره - پس از صدور کیفرخواست و ارسال آن بدادگاه دفتر دادگاه جنحه مکلف است وقت جلسه دادرسی را بشاکلی یا مدعی خصوصی ابلاغ نماید مع الوصف عدم ابلاغ اخطاریه بشاکلی خصوصی که تا اولین جلسه دادرسی دادخواست نداده موجب تجدید جلسه نخواهد شد.

در این مورد شاکی خصوصی میتواند ظرف پنج روز از تاریخ ابلاغ اخطار دادخواست ضرر و زیان خود را تقدیم کند و دادگاه با رعایت ماده ۱۴ این قانون بدعوی ضرر و زیان نیز رسیدگی میکند هر چند از رسیدگی با مر جزائی فارغ شده باشد.

نایب رئیس - در ماده دوم نظری نیست؟ آقای

طباطبائی بفرمائید.

جناب آقای دکتر انوشیروانی فرمودند مسأله تشخیص جنبه های عمومی و خصوصی شاید تا حدی جنبه نظری داشته باشد کما اینکه جنابعالی این ضابطه را قبول فرمودید که جرائمی که جنبه عمومی آن بیشتر است و قوی است ما این را نباید قاعداً پیش بینی کنیم و همین حساب را هم کردیم این مثالی که زدید جناب آقای دکتر بعکس همان فلسفه اصلی است که خود جنابعالی قبول دارید در مورد اهانت بمأمور دولت یا پاسبان بنده تصور می کنم چون اینها مأمور نظم عمومی هستند اصولاً اهانت باینها جنبه عمومی خیلی قوی است اینها مجری اعمال حاکمیت دولت هستند و ایجاد نظم می کند ما چطور بگوئیم اهانت بمأمور دولت جنبه عمومی ندارد در صورتیکه مسأله عمومی است و قابل گذشت نیست و اگر قابل گذشت باشد تالی فاسد دیگری دارد که بعد بتفصیل در کمیسیون عرض می کنم و این جنبه عمومی قوی است خیانت در امانت صرفاً جنبه شخصی دارد و بنده اگر این عینک را دادم به جنابعالی و از بین بردید، خدای نکرده با عمد هم بود اگر بعداً آمدید عینک بهتری بمن دادید و یا واقعاً مورد احتیاج من نبود می توانم صرف نظر بکنم و بگویم ادعائی به آقای انوشیروانی ندارم این کجایش جنبه عمومی دارد کجایش به نظام اجتماعی لطمه وارد می کند در مورد مسئله اهانت بمأمور دولت این را خواستم عرض کنم آن جنبه هائی که اشاره فرمودید در کمیسیون به تفصیل رویش بحث کردیم و مورد نظر بوده که جنبه عمومی دارد نباید قابل گذشت باشد اما مطمئن باشید آن چیزی که بعنوان قابل گذشت اینجا تلقی نشده است جنبه عمومی اش فوق العاده قوی است مع هذا درباره پیشنهاداتی که فرمودید من خیال میکنم که این مسئله ای نیست که رویش تعصب باشد که چه جرمی قابل گذشت هست یا نیست برای کسی این مسئله مطرح نیست این واقعاً از نظر حقوقی، اجتماعی و قضائی باید مورد بررسی قرار بگیرد، می نشینیم بحث میکنیم اگر شما قانع شدید چه بهتر اگر ما ز اقناع کردید تسلیم منطبق جنابعالی و سایر پیشنهاد دهندگان خواهیم شد.

عبدالحسین طباطبائی - جناب آقای شیخ الاسلامی

رئیس محترم کمیسیون دادگستری در مورد قابلیت گذشت راجع به پاره‌ای از جرایم اصلی فرمودند که باعتقاد بنده در عین حال که صحیح بود وافی بمقصود نبود زمانی مجازاتها صرفاً من باب قصاص بود و تنبیه مجرم همانطور که اطلاع دارید بر اساس نظرات قضائی و حقوقی این اصل‌ها دیگر متبع نیستند و نوعاً غرض اصلی مجازاتها حفظ یک رشته اصول و نظرهای جامعه است و نگهداشت سایر افراد از ارتکاب جرمی نظیر جرم مورد مجازات. ما اگر روزی اعلام میکنیم که ارتکاب اعمالی که خلاف اخلاق است جرم است غرضمان تنبیه مرتکب نیست بلکه حفظ سنت‌های صحیح جامعه است و اگر توجه داشته باشیم که هر جامعه بر اساس یک رشته از مکارم برقرار هستند و اینکه لازمست جامعه را از یک رشته از امور نامستحسن محفوظ بداریم دیدمان راجع به قابلیت گذشت بعضی از جرایم تغییر خواهد کرد آقای رئیس محترم کمیسیون دادگستری بنده فکر میکنم باید توجه داشته باشیم که مسئله خیانت در امانت راجع به یک عینک این نمیتواند مناط و معیار مسائل عمومی باشد خیانت در امانت بذاته کار بدی است بدلیل اینکه امانت از مکارم است و وجود یک ضابطه در مسئله امانت باید با استحکام و قدرت خودش باقی بماند می‌باید بیشتر مورد توجه باشد یا اینکه مافکر کنیم که یک عینک اگر رفت و مرجوع نشد بلاعب خواهد بود لغو کردن سنت‌های صحیح اجتماع بهر حال کار صحیحی نیست و این در برنامه‌های حقوقی و قضائی ما یقیناً مورد نظر باید باشد. تذکری بود که نمیدانم می‌توانست مفید باشد یا نه متشکرم.

نایب رئیس - آقای انوشیروانی بفرمائید.

دکتر انوشیروانی - بنده از فرمایشات آقای

شیخ الاسلامی استفاده کردم و جوابش را در کمیسیون بعرضشان میرسانم. جناب آقای دکتر تکابنی که ما زبان همدیگر را خوب میدانیم در واقع یک کار و کالتی انجام دادند و فرمایشاتشان جواب من نبود بنده از این ماده ۲ می‌خواهم یک استفاده‌ای بکنم اینجانوشته شده است که: پس از صدور کیفرخواست و ارسال آن بدادگاه دفتر دادگاه جنحه مکلف است وقت جلسه دادرسی را بشاکی یا

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام پیشنهاد می‌نمایم که تبصره ذیل بماده ۲ لایحه تسریح دادرسی اضافه شود:

تبصره - اعضای علی‌البدل دادگاه‌ها بترتیبی که رؤسای کل دادگاهها تعیین مینمایند مسئول نظم و ترتیب و صحت جریان امور دفتری پرونده‌ها هستند که موجبات تجدید جلسه و تطویل دادرسی فراهم نشود.

سلیمان انوشیروانی

نایب رئیس - ماده سوم قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ماده ۳۵ - ماده ۴۰ بشرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف و ۴ تبصره بآن الحاق میشود.

ماده ۴۰ - در جنایات اگر جرم مشهود باشد دادستان تا قبل از حضور و مداخله بازپرس اقدامات لازم را برای حفظ و جمع آوری دلائل و آثار جرم بعمل می‌آورد.

در امور جنحه بطور کلی تحقیقات، مقدماتی بوسیله ضابطین دادگستری تحت نظارت و تعلیمات دادستان انجام میشود و پس از تکمیل پرونده دادستان در صورتیکه موضوع را قابل تعقیب کیفری تشخیص دهد پرونده را با صدور کیفرخواست و هرگاه مورد منطبق باماده ۵۹ باشد با بیان ادعای شفاهی در دادگاه مطرح مینماید و الا حسب مورد قرار موقوفی یا منع تعقیب یا عدم صلاحیت یا ناطه صادر خواهد کرد ترتیب تحقیقات مقدماتی و شکایت از قرارهای مذکور همان است که در مورد تحقیقات و قرارهای بازپرس مقرر است. صدور قرار تأمین خواسته و اخذ تأمین از متهم در این مورد با دادستان است. قرار توقیف و قرار وثیقه‌ایکه منتهی بیازداشت منتهم شود ظرف ده روز از تاریخ بازداشت قابل شکایت. در دادگاه جنحه است مگر اینکه صدور قرار وثیقه قانوناً الزامی باشد.

در امور جنحه مذکور دادستان میتواند تمام یا قسمتی از تحقیقات مقدماتی را شخصاً یا بوسیله دادیاران خود انجام دهد.

تبصره ۱۵ - کلیه وظایف و اختیارات بازپرس در

امور جنحه بدادستان واگذار میشود.

تبصره ۲۵ - دادگاه جنحه در صورتیکه تحقیقات را

کافی نداند رأساً به تکمیل آن اقدام و بیدستور تکمیل آن را با ذکر موارد نقص مستقیماً بضابطین دادگستری یا در صورت اقتضا بدادسرا میدهد و مراجع مذکور مکلفند از تحقیقات و اقدامات مورد نظر دادگاه را انجام و پرونده را اعاده نمایند.

اجرای دستور دادگاه وسیله ضابطین دادگستری در هر حال مانع نظارت قانونی دادستان نخواهد بود.

تبصره ۳۵ - از تاریخ اجرای این قانون بازپرس

(جز دادرسی دادگاه بخش مستقل که بجانیشینی بازپرس انجام وظیفه مینماید) فقط وظیفه رسیدگی بجرائمی را دارد که محاکمه آنها راجع به دادگاه جنائی است (امور جنائی و جنحه‌هایی که به تبع امر جنائی رسیدگی بآن در صلاحیت دادگاه جنائی است) و در غیر این موارد ارجاع پرونده به بازپرس مجاز نیست مع الوصف در صورت تغییر عنوان اتهام و با صدور قرار منع یا موقوفی تعقیب نسبت باتهام جنائی که توأم با امر جنحه باشد بازپرس نمیتواند از رسیدگی باتهام جنحه امتناع نماید و بهر حال در صورت اختلاف نظر بازپرس طبق نظر دادستان در باب صلاحیت موضوع این تبصره بر رسیدگی ادامه خواهد داد.

دادستان میتواند پرونده‌های جنحه‌ای را که در تاریخ اجرای این قانون در شعب بازپرسی مطرح است برای رسیدگی به دادیاران ارجاع نماید و مادام که ارجاع نشده بازپرس بر رسیدگی این قبیل پرونده‌ها ادامه خواهد داد.

تبصره ۴ - بازپرسی که بمقتضای اجرای این ماده

بدادباری دادسرای شهرستان تغییر سمت می‌یابند مادام که در سمت دادباری باقی هستند از فوق العاده قضائی و مزایای مخصوص بازپرسی استفاده خواهند کرد.

نایب رئیس - آقای دکتر دادر فر بفرمائید.

دکتر دادر فر - ماده ۳ در واقع میشود گفت شاهییت

این لایحه اصلاحی است و ماده بعدیک تحول اساسی در شیوه دادرسی و آئین دادرسی بوجود می‌آورد و آن این است که بموجب قانون موجود دادستان در رأس ضابطین دادگستری قرار داشت و دخالتش در تحقیق فقط منحصر

به جنحه‌های کوچک و در جنحه‌های بزرگ و جنایت تحقیق مربوط به بازپرس بود و فقط تکلیف کشف و بیاجماع آوری و حفظ آثار جرم را داشت بموجب این لایحه یک مرحله بازپرسی در مراحل جنحه‌ای حذف شده است و دادستان جانشین بازپرس شده است و میتواند مستقیماً در محکمه بیان ادعا کند و حکم صادر کند و بیان ادعا میتواند شفاهی باشد یا کتبی باشد در این هیچ شک نیست که قضاوت دادگاه در موارد جنحه‌ای بسا کثرت پرونده‌ها و اشکالات بازپرس‌ها طبیعتاً زائد بود که بازپرسی این جرائم کوچک مدتها بطول بیانجامد و نمیرسیم این مواد بسیار خوب تنظیم شده و باید بتنظیم کنندگان آن و جناب وزیر دادگستری تبریک گفت که آمده‌اند و این فاصله زمانی را از جرائم کوچک از بین برده‌اند که هم جرائم سریع رسیدگی شود و هم آثار مجازاتها مؤثر باشد ولی بنده توجه ایشان را بیک مسئله‌ای جلب میکنم و آن این است که بموجب ماده چهارم دادستان در موارد جنایی هم بعنوان جمع آوری دلائل حق مداخله داده شده تا مداخله بازپرس جمع آوری دلائل ممکن است یکماه، دو ماه طول بکشد ممکن است این مداخلات را دادستان بدهد یا بهتر است در اینجا تصریح شود که حداکثر تا بیست و چهار ساعت در موارد جنایی دادستان مکلف با رجاع پرونده به بازپرس است برای اینکه مرزی باشد بین دادستانی که میتواند تحقیق کند مثل جرائم جنحه و مرزی باشد بین جرائم جنایی، تازه تحقیق باید بشود. مسئله دوم که خواستم از نظر اصولاً توجهتان را جلب کنم وقتی ما بازپرسی را که بازپرس قاضی تحقیق است، در عرف قضا بشاکی و متهم بیک چشم نگاه میکند، بدادیار و متهم بیک چشم نگاه میکند، دلائل له و علیه متهم را جمع آوری میکند و بعد قضاوت میکند که متهم مجرم است یا نیست این مرحله را حذف کردیم و پرونده تحقیق را در امر جنحه بزرگ یا کوچک حذف کردیم و بدادباری که مدعی است و اگذار کردید یعنی خود مدعی را قاضی تحقیق کردید این مرحله تحقیق را اگر از بین بردید درست است که درباره این تحقیقات محکمه قضاوت خواهد کرد اما باید تصدیق کرد که بیک قضاوت را که در سرنوشت هر متهمی مؤثر بود از بین بردید برای اینکه تسریع کنید تسریع باید بشود بنده

صد درصد موافقم ما اگر میگوئیم جنحه بزرگ است شش ماه حبس دارد یکسال حبس دارد ممکن است درباره اشخاص جنایتکار حرفه‌ای ۶ ماه و یک سال مؤثر نباشد اما مردمانی باشند که یکروز حبس باندازه اعدام شاید برایشان اهمیت داشته باشد چون خانواده آنها متزلزل میشود شرف آنها لکه دار میشود وقتی ما بازپرس را برای جمع آوری دلائل دعوا مدعی تعقیب که مدعی- العموم یا دادستان است مأمور تحقیق کردیم در مقابل این تسریع باید ضمانتی داشته باشد ضمانت سلامت این تحقیقات که تحکیم مبانی دفاع است متأسفانه در این مواد توجه کافی نشود ما اگر از یک طرف تسریع میکنیم خیلی خوب ولی اینکه احیاناً از کسی سلب حقی نشود باید با مرد دفاع متهم توجه بیشتری بشود در اینجا است که رل دخالت دادن متهم و وکلای متهم بنحوی که تصور شده بارزاست به ترتیبی که در کشورهای دیگر مخصوصاً در کشورهای انگلوساکسون وقتی متهمی دستگیر میشود میتواند صحبت نکند و بگوید تا وکیل نیاید صحبت نمیکنم برای اینکه بلافاصله آن پلیس قضائی میتواند ادعای نامہ صادر کند و ببرد به محکمه و محکمه هم حکم بکند خوب این متهم که از تمام وسائل دفاع بی بهره است اگر احیاناً در اثر بی توجهی یا عدم آشنائی یا خدای نکرده غفلت از طرف دادباری و محکمه‌ای دو ماه حبس تأدیبی صادر شد و حکم اجرا شد خواهیم گفت حبس نمیشود شصت تا نینج تومان جریمه میدهد و میرود بی کارش ولی ممکن است آن محکومیت در زندگی اش بی اثر نباشد شاید حاضر باشد میلیونها بدهد و این محکومیت را نداشته باشد لذا اینجا باید در مقابل این سرعت عمل باصل دفاع توجه خاص داشته باشیم میدانید که فعلاً با موقعیتی که دارم شخصاً و کالت نمیکنم ولی بعنوان یک وکیل عدلیه پیشنهادی تقدیم کردم که در این قبیل مواقع مخصوصاً مراحل که دادستان میتواند قرار تعقیب صادر کند که این قرار ممکن است منتهی به بازداشت باشد اصولاً متهم دسترسی بخارج ندارد که برود وکیل ببیند کمک خواهد ممکن است بازداشتگاه هم این وسائل را در اختیار او نگذارد لذا منظور پیشنهاد بنده که تقدیم کردم و در کمیسیون دادگستری هم توضیح عرض خواهم کرد

این است البته پیشنهاد بررسی خواهد شد و شاید با فرمول بهتری هم تنظیم شود که اگر متهمی برای دفاع از خودش از دادگاه تقاضای تعیین وکیل و دفاع کرد از دادیار و از دادگاه، با مقررات ماده ۵۹ قاضی مربوطه مکلف باشد موجبات اینکار را فراهم کند سه روز مهلت بدهد و در پرونده منعکس کند تا وکیل بوظایفش قیام کند اینکه ما میگوئیم سه روز مهلت بدهد برای این است که متهم بتواند برای خودش وکیل معین کند و اصولاً شاید متهم ممنوع الملاقات باشد آنوقت چطور میتواند با وکیلش صحبت کند و تازه وکیل تا از متهم بازجوئی نکند چطور از جریان مطلع خواهد شد شاکی نیست که پرونده را بخواند و دفاع کند لذا با تأیید تمام اقدامات وزارت دادگستری در تسریع جریان با توجه باینکه یک مرحله از دادرس را حذف کردیم و بجای مأمور تحقیق و صدور قرار و قرار تأمین خواسته گذاشتیم برای اجرای اصل عدالت بنده اعتقاد دارم چون تمام دانشمندان هم گفته‌اند که اگر صد نفر گناهکار تبرئه شود ضررش کمتر است تا یک نفر بی گناه محکوم شود بنده نظر صائب جناب وزیر دادگستری که خیلی هم برای تنظیم این لایحه زحمت کشیده‌اند جلب میکنم که اگر عرایض بنده در نظر ایشان قابل انجام بود پیشنهادی که تقدیم کردم خودشان مطالعه بفرمایند و در کمیسیون ترتیبی داده بشود که حق دفاع از متهم را به یک وضعی تأمین بفرمایند (احسن).

نایب رئیس - آقای انوشیروانی بفرمائید.

انوشیروانی - بنده خیلی معذرت میخواهم که امروز یک خرده زیاد مزاحم شدم ولی بطوریکه ملاحظه میفرمائید خیلی مختصر و با اشاره بکلیات اصول عرایض را میکنم. بنده با این ماده مخالفتی ندارم ولی البته آنطور هم که آقای دکتر دادفر فرمودند این رایک کار انقلابی و اصولی و نفع مردم نمیداند ولی بهر صورت مخالفتی ندارم چون لازمه تسریع است در گذشته هم دادستانها حق داشتند رسیدگی کنند اینجا تنها چیزی که اضافه شده این است که به دادستان، مطابق نظر خودش، که در واقع مدعی است، اجازه داده شده از متهم تأمینی بگیرد بنده مخالفتی ندارم اما این مطلبی که میخواستم تقاضا بکنم توجه بشود این است که ضمن دادن اختیارات بدادستان از بازپرس و قاضی تحقیق

رفع صلاحیت شده یعنی تصریح شده است، بازپرس که حق رسیدگی پرونده جنائی دارد حق رسیدگی به پرونده جنحه را ندارد و این برخلاف اصل است که قاضی تحقیق و بازپرس حق رسیدگی به امور جنائی را داشته باشد و حق رسیدگی بامور جنحه را نداشته باشد بهتر است که صلاحیت را صراحتاً سلب نکنیم حتی بنظر من قانون نمیخواهد و لازم ندارد هر وقت آقای وزیر دادگستری تصمیم بگیرند بخشنامه صادر میکنند طی ماده ۴۰ فعلی دادستانها حق ندارند امور جنحه را به بازپرسها ارجاع کنند کارهای جنائی بی بازپرس‌ها و کارهای جنحه به دادیارها ارجاع میشود و بصورت قانونی در آمده من تقاضایم این است که این قسمت از ماده که از بازپرسها سلب صلاحیت شده و تصریح شده که از تاریخ اجرای این قانون بازپرس فقط صلاحیتش محاکمه در موارد اتهامات جنائی است و در مورد دادگاه جنحه مجاز نیست این مجاز نبودن رسیدگی به پرونده جنحه را حذف بفرمائید و جمله اجازه داده نمیشود به بازپرس ارجاع بشود را حذف بفرمائید و فقط به دادستان این تکلیف را بکنیم که پرونده‌های جنائی را به بازپرس ارجاع بکنند از قاضی تحقیق که قاضی نشسته است و قابل عزل نیست و معمولاً در جریان رسیدگی نهائی قرارداد این صلاحیت را از او بگیرند. دومین مطلب این است که پیش بینی شده دادستان میتواند پرونده‌های جنحه‌ای را از تاریخ اجرای این قانون که در شعب بازپرسی مطرح است برای رسیدگی بدادیاران ارجاع نماید این میتواند در واقع رد آن مجاز نبودن بودن است یعنی خودتان میگوئید بازپرس به جنحه رسیدگی نکند ولی پرونده‌های گذشته را رسیدگی بکند من قبول دارم منم عقیده‌ام اینست که پرونده‌های گذشته را اجازه بفرمائید پیش بازپرس بماند و دوباره کاری نشود چون بازپرس سوابقی دارد و باین پرونده‌ها رسیدگی کرده و اطلاعاتی فراهم کرده تا بیاید پیش دادیار و مجدداً مطالعه شود فقط وقت تلف میشود بنده حقیقتی را عرض کنم یکی از نقاط ضعف و سوء استفاده مردم از جمله ما وکلای دادگستری مسئله ارجاع پرونده است مسئله ارجاع برای وکیل عدلیه یا شاکی خصوصی اهمیت دارد من وکیل میگویم برای اینکه خود من که وکیل عدلیه هستم متوجه این مطلب هستم و این موارد متوجه خود ما است

سعی و کیل و شاکي و متهم اینست که پرونده در شعبه ای مطرح بشود که علی الاصول يك حسن تفاهمی و لا اقل يك سوابق سلام و علیکی لا اقل با قاضیش دارد و درست برعکس گاهی از اوقات میشود که قاضی باشاکي یا وکیل حسن ظن ندارد دوستی و دشمنی اعمال میشود. این گاهی پیش میآید يك قاضی جوان است و يك حالت هائی قاضی دارد بابعضی قیافه ها مخالف است بنده بارها این را گفته ام مرحوم نقابت - خدا او را بیامرزد - يك وکیل مقتدری بود و من قاضی جوانی بودم و دلم میخواست که هر وقت میآید پیش من جواب حرفها و تقاضاهاش را بدهم ولی نمی توانستم و همیشه میخواستم راه حل هائی در مقابل حرفهای او داشته باشم. اغلب قاضی ها جوان هستند و ممکن است تعصب داشته باشند من عقیده ام اینست که موافقت بفرمائید که این قسمت حذف بشود و پرونده ها پیش باز پرسها بماند و بدادستان اجازه گرفتن پرونده از باز پرس راندهید بعد از ۶ ماه یا يك سال که پرونده تازه ارجاع نشد کم شدنش محسوس است و پرونده های جنحه ای که بعد از این پیش خواهد آمد شامل این مقررات بشود یعنی از باز پرس سلب صلاحیت نشود فقط عدم ارجاعش را تصویب بفرمائید و پرونده های فعلی در پیش باز پرسها بماند که باعث پاره ای تبعیضات و تقاضاهای بیمورداشخاص نشود. امیدوارم این آخرین عرایضم در این لایحه باشد.

نایب رئیس - در ماده سوم نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادهای رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

ضمن تقدیم احترام تقاضا مینماید. که در مورد

ماده ۳ لایحه تسریع دادرسی:

۱- تبصره ۳ بشرح ذیل اصلاح شود.

۲- از تاریخ اجرای این قانون ارجاع پرونده های جنحه باز پرسى مجاز نیست مگر به تبعیت از جرم جنائی که نزد باز پرس مطرح است که بهر صورت رسیدگی بآنها تا صدور قرار ادامه میدهد.

۳- جمله دادستان میتواند پرونده های جنحه ای ... الی آخر حذف شود.

انوشیروانی

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد می نماید که تبصره ذیل بماده ۳ علاوه شود.

متهم حق دارد قبل از تحقیق از وی در نزد دادیار یا دادرس تقاضای تعیین وکیل نماید و چنانچه بر اثر صدور قرار منتهی بپادداشت متهم زندانی شود دادیار یا دادگاه حسب مورد مکلف است وکیل انتخابی متهم را دعوت و با احضار متهم موضوع وکالت را در پرونده منعکس نماید بنحوی که حق دفاع متهم از طریق وکیل محفوظ بماند.

دکتر دادفر

نایب رئیس ماده ۴ قرائت می شود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۴۵ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۰ مکرر بنامون

آئین دادرسی کیفری اضافه میشود.

ماده ۴۰ مکرر - در امور جنحه هرگاه متهم اقرار

بار تکاب جرم نماید و این اقرار حسب محتویات پرونده مقرون بواقع باشد در صورتیکه دادستان با ملاحظه وضع اجتماعی و سوابق زندگی و روحیه متهم و اوضاع و احوالی که موجب ارتکاب جرم گردیده تعلیق تعقیب را مناسب بداند میتواند با احراز شرایط زیر تعقیب کیفری او را معلق و پرونده را بدادگاه جنحه ارسال نماید.

۱- موضوع اتهام از جرائم مندرج در باب دوم قانون مجازات عمومی نباشد.

۲- متهم سابقه محکومیت مؤثر نداشته باشد.

۳- شاکي خصوصی در بین نبوده یا گذشت کرده باشد.

دادگاه جنحه در صورتیکه قرار تعلیق را تأیید نماید قرار قطعی است در غیر اینصورت طبق مقررات بموضوع اتهام رسیدگی خواهد نمود.

هرگاه درباره متهم قرار تأیید صادر شده باشد با قطعیت قرار تعلیق ملغی الاثر خواهد شد.

تبصره ۱ - قرار تعلیق تعقیب در دفتر مخصوص در اداره سجل کیفری ثبت می شود در صورتیکه متهم ظرف سه سال از تاریخ صدور قرار تعلیق مرتکب جنحه یا جنایتی شود نسبت باتهام سابق نیز با رعایت مقررات تعدد جرم مورد تعقیب قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲ - در مورد تعدد هر گاه جرائم انتسابی توأماً واقع شده باشد مانع از اجراء مفاد این ماده نیست

و در صورتیکه یکی از جرائم انتسابی از درجه جنائی باشد دادستان وقتی میتواند قرار تعلیق در مورد امر جنحه صادر نماید که امر جنائی منتهی بصدور قرار منع تعقیب شده باشد.

نایب رئیس - در ماده ۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی نرسیده ماده ۵ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۵۹ - ماده ۵۹ ب شرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۵۹ ب - در امور جنحه اعم از جرائم مشهود و غیر آن در صورتیکه متهم و شاکي حاضر بوده یا فقط متهم حاضر و شاکي در بین نبوده یا گذشت کرده باشد و تحقیقات مقدماتی هم کامل باشد دادستان با اعزام متهم و هدایت شاکي بدادگاه دعوی کیفری را بلافاصله شفاهاً

در دادگاه مطرح خواهد نمود. در این مورد دادگاه بدون تأخیر تشکیل جلسه داده و بمتهم اخطار خواهد کرد که حق دارد برای تعیین وکیل و تدارک دفاع استعمال نماید

در اینصورت حداقل سه روز با مهلت داده میشود این اخطار و جواب متهم باید در صورت مجلس دادگاه

قید شود در صورت استعمال دادگاه میتواند از متهم تأمین اخذ نماید چنانچه متهم از این حق استفاده کند دادگاه در همان جلسه رسیدگی و بصدور حکم مبادرت خواهد نمود و اگر ضمن رسیدگی انجام تحقیقاتی را لازم بداند رسیدگی را بیکی از نزدیکترین جلسات خود موقوف می کند و دستور تکمیل تحقیقات را بدادستان یا سایر ضابطین دادگستری میدهد.

در صورت مطالبه ضرور زیان از طرف شاکي خصوصی مقررات ماده ۴۹۲ این قانون رعایت خواهد شد. شاکي خصوصی در صورت استعمال میتواند ظرف پنجروز دادخواست خود را تقدیم کند و دادگاه هر چند فارغ از امر جزائی باشد با رعایت ماده ۱۴ این قانون بدعوای ضرر و زیان رسیدگی کرده و حکم مقتضی خواهد داد.

نایب رئیس - در ماده ۵ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی نرسیده ماده ۶ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۶ - تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ بماده ۱۲۹ اضافه میشود.

تبصره ۲ - هرگاه در امر جنائی تا چهار ماه و در امر جنحه تا دو ماه بعلت صدور قرار تأمین متهم در توقیف مانده و پرونده اتهامی او منتهی بصدور کیفر خواست نشده باشد مرجع صادر کننده قرار مکلف به فك و تخفیف قرار تأمین متهم میباشد مگر آنکه جهات قانونی با علل موجهی برای بقاء قرار تأمین صادره وجود داشته باشد که در این صورت با ذکر علل و جهات مزبور قرار ابقاء میشود و متهم حق دارد از این تصمیم ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ بدادگاه جنحه شکایت کند و تصمیم دادگاه جنحه قطعی است.

فك قرار بازداشت متهم از طرف باز پرس با موافقت دادستان بعمل میآید و در صورت حدوث اختلاف بین دادستان و باز پرس حل اختلاف با دادگاه جنحه خواهد بود.

نایب رئیس - در ماده ۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۷ قرائت می شود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۷ - تبصره زیر بماده ۱۳۰ مکرر الحاق میشود.

تبصره - درباره کسانی که باتهام سرقت یا کلاهبرداری و یا جعل و یا استفاده از سند مجهول مورد تعقیب قرار میگیرند هرگاه دلائل و قرائن موجود دلالت بر توجه اتهام بآنان نماید و دو فقره یا بیشتر سابقه محکومیت قطعی بعلت ارتکاب هر يك از جرائم مذکور داشته باشند قرار بازداشت صادر خواهد شد و تا صدور حکم ادامه خواهد داشت.

نایب رئیس در ماده ۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

محترماً در مورد لایحه تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قانون آئین دادرسی کیفری در ماده ۷ پیشنهاد میشود: در سطر اول تبصره ماده ۱۳۰ مکرر کلمه «سرت» حذف شده و تبصره ۲ بماده مزبور اضافه گردد.

تبصره ۲ - درباره کسانی که باتهام سرقت مورد تعقیب قرار گیرند در صورت داشتن سابقه عمل سرقت و يك فقره محکومیت قطعی بعلت ارتکاب سرقت قرار

بازداشت صادر خواهد شد و تا صدور حکم ادامه خواهد داشت.

بانتقدیم احترام - حسن صائبی
نایب رئیس - ماده ۸ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۸- تبصره زیر بماده ۱۹۷ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میگردد.

تبصره - با اتهامات متعدد متهم باید تا زمانی که رسیدگی شود ولی اگر رسیدگی بتمام آنها موجب تعویق باشد مرجع رسیدگی میتواند بتقاضای دادستان نسبت با اتهاماتی که تحقیقات آنها کامل باشد حکم یا قرار مقتضی صادر کند.

نایب رئیس - در ماده ۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۹ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۹- تبصره زیر بماده ۱۶۹ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میگردد.

تبصره - در مواردی که پرونده متهم در دادگاه مطرح شده و از متهم قبلاً تأمین اخذ نشده یا تأمین قبلی متفی شده باشد دادگاههای جنحه یا استان یا جنائی میتوانند بتقاضای دادستان از متهم تأمین اخذ نمایند صدور قرار تأمین خواسته نیز در این مرحله با دادگاه است. تصمیم دادگاه در این موارد و همچنین در موردی که تأمین متهم تشدید میشود قطعی است.

نایب رئیس - در ماده ۹ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۱۰ قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۰- تبصره ذیل بماده ۳۱۲ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میشود.

تبصره - در صورتیکه قبل از تعیین وقت رسیدگی یا تشکیل جلسه دادرسی دادگاه تشخیص دهد که بعلت شمول مرور زمان یا گذشت شاکه خصوصی یا جهات قانونی دیگر متهم قابل تعقیب نیست یا دادگاه صالح بر رسیدگی نمیشد یا تحقیقات ناقص است حسب مورد قرار موقوفی تعقیب یا عدم صلاحیت یا تکمیل تحقیقات را صادر میکنند و هرگاه ایراد در دادرسی شده باشد قرار

کیفری در مواردیکه حکم جزائی قابل پژوهش یا فرجام است قابل رسیدگی پژوهشی یا فرجامی است و در مواردی که حکم جزائی قابل پژوهش یا فرجام و یا پژوهشخواهی و فرجامخواهی منوط بایجاد سپرده شده ولی حکم ضرر و زیان و فق مقررات آئین دادرسی مدنی قابل پژوهش یا فرجام باشد حکم کیفری نیز بدون ایداع سپرده قابل پژوهش یا فرجام خواهد بود.

نایب رئیس - در ماده ۱۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد می نماید که لفظ دادستان در سطر دهم ماده

۳۱۶ اصلاحی حذف شود.

دکتر دادر

نایب رئیس - ماده ۱۲ قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۲- ماده ۳۱۷ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۳۱۷- سایر احکام دادگاه جنحه که بدینا

صادر میشود حضوری محسوب و ظرف ده روز از تاریخ اعلام یا ابلاغ قابل شکایت پژوهشی در دادگاه استانی است که دادگاه جنحه در حوزه آن واقع است درخواست رسیدگی پژوهشی باید ظرف مهلت قانونی بدفتر دادگاه صادر کننده حکم یا قرار پژوهش خواسته و یا بدفتر بازداشتگاهی که متهم در آن زندانی است تسلیم شود دادگاه استان در صورتیکه حضور متهم را لازم نداند بدون تعیین جلسه رسیدگی کرده و حکم میدهد مگر آنکه متهم یا وکیل او حتی یکبار هم در جلسه دادگاه جنحه حاضر نشده یا لایحه دفاعیه نفرستاده باشد که در اینصورت اخضار متهم الزامی است.

تبصره ۱۵- احکام غیر قطعی دادگاه جنحه و دادگاه استان و دادگاه جنائی که ظرف مهلت مقرر از آن شکایت نشده باشد بموقع اجراء گذاشته میشود و هرگاه حکم ابلاغ قانونی شده باشد محکوم علیه میتواند ظرف ده روز

از تاریخ شروع با اجرا حسب مورد بدادگاه استان یا دیوان کشور یا دادگاه جنائی (در مورد احکام غیابی) شکایت کند در این مورد دادگاه صادر کننده حکم بتقاضای محکوم علیه اجرای حکم را موقتاً متوقف و ولدی الاقتضا با جلب نظر دادستان نسبت به اخذ تأمین و یا تجدید نظر در تأمین قبلی اقدام مینماید.

تبصره ۲۶- تقاضای رسیدگی پژوهشی دادستان شهرستان از عدم تناسب مجازات و از احکام برائت دادگاه جنحه که بعلت عدم کفایت دلیل صادر شده در صورتی قابل طرح در دادگاه استان است که مورد موافقت دادستان استان قرار گرفته باشد و در موارد سایر احکام قابل پژوهش دادگاه جنحه نیز دادستان در صورتی میتواند تقاضای رسیدگی پژوهشی کند که حکم برخلاف مقررات قانونی صادر شده باشد یا رعایت اصول مهم و مؤثر دادرسی نشده باشد و بهر صورت تقاضای دادستان باید صریح و مدلل باشد و معین کند نسبت به چه قسمتی از حکم و به چه علت درخواست رسیدگی پژوهشی مینماید. تخلف از این مقررات موجب محکومیت انتظامی تا درجه سوم است.

نایب رئیس - در ماده ۱۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۱۳ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۳- تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ بماده ۴۳۰ مکرر قانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود.

تبصره ۲۶- احکام ثانوی دادگاههای استان و دادگاههای جنائی که پس از نقض حکم اولیه صادر میشود دیگر از حیث رسیدگی ماهوی قابل طرح مجدد در دیوان کشور نخواهد بود.

نایب رئیس - در ماده ۱۳ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۱۴ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۴- ماده ۴۳۹ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح می شود.

ماده ۳۳۹- درخواست رسیدگی فرجامی باید در مهلت قانونی با رعایت مسافت بدفتر دادگاه صادر کننده

حکم یا قرار ویلا بدفتر بازداشتگاهی که متهم در آن زندانی است تسلیم شود.

مدیر دفتر دادگاه مکلف است درخواست را در دفتر مخصوص ثبت و شماره ثبت و تاریخ وصول درخواست و خصوصیات ضمائ آنرا بر روی درخواست قید و آنرا مهر و امضاء نماید. پس از ثبت درخواست مراتب بفرجام خوانده ابلاغ می شود تا ظرف ده روز باریعت مسافت پاسخ دهد و پس از انقضای مدت مزبور اعم از اینکه پاسخ واصل شده یا نشده باشد پرونده را بدفتر دیوان کشور ارسال می دارد.

در صورتیکه دوخواست بدفتر بازداشتگاه تسلیم شده باشد دفتر مزبور باید پس از قید تاریخ وصول و خصوصیات ضمائ بر روی درخواست و مههور کردن آن بمهر بازداشتگاه درخواست را بلافاصله بدفتر دادگاهی که حکم یا قرار فرجام خواسته از آن صادر شده است ارسال دارد و دفتر دادگاه پس از دریافت درخواست به تکالیف مقرر در فوق عمل خواهد کرد.

درخواست فرجامی که در خارج از موعده قانونی بعمل آمده باشد بموجب قرار دادگاهی که حکم فرجام خواسته را صادر کرده است رد می شود و این قرار ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ قابل شکایت در شعبه تشخیص دیوان کشور است.

نایب رئیس - در ماده ۱۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

مقام معظم ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید.

در ماده ۱۴ عبارت زیر بماده ۳۹ اضافه شود: درخواست رسیدگی فرجامی را نیز میتوان بدفتر دیوان عالی کشور تسلیم نمود.

با احترام - محمدعلی آموزگار

نایب رئیس - ماده ۱۵ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۵ - تبصره زیر بماده ۴۰ قانون آئین دادرسی کیفری اضافه می شود.

تبصره - در صورتیکه جهات استدعای فرجام و مبانی

قانونی آن در درخواست فرجامخواه یا ذیل حکم فرجامخواسته ذکر نشده باشد مدیر دفتر دادگاهی که درخواست بآن تسلیم شده است باید ظرف سه روز از تاریخ وصول درخواست بفرجامخواه اخطار کند که ظرف پنجروز باریعت مسافت از تاریخ ابلاغ جهات و مبانی قانونی استدعای فرجام را بآن دفتر تسلیم نماید.

در انقضای مدت مزبور اعم از اینکه پاسخی واصل شده یا نشده باشد درخواست بضمیمه پرونده امر بدفتر دیوان کشور ارسال خواهد شد.

نایب رئیس - در ماده ۱۵ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۱۶ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۶ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۱ قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

ماده ۳۳۱ - در دیوان کشور شعبه ای بنام شعبه تشخیص مرکب از یک رئیس و بتعداد لازم به تعیین وزارت دادگستری هیئت های دوفتوری برای رسیدگی و اظهار نظر نسبت بدخواست های رسیدگی فرجامی و اعاده دادرسی در امور کیفری تریبی که در این قانون مقرر است تشکیل می شود.

هر هیئت مرکب است از یک مستشار با عضو معاون و یک دادیار دیوان کشور.

تبصره - وزیر دادگستری می تواند تعداد مستشاران سایر شعب دیوان کشور را باقتضای تراکم کار تا پنج نفر و تعداد اعضای معاون دیوان مزبور را تا پانزده نفر افزایش دهد.

نایب رئیس - در ماده ۱۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۱۷ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۷ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۲ قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

ماده ۳۳۲ - وظایف و اختیارات هیئت های تشخیص بشرح زیر است:

۱- رسیدگی بشکایت فرجامی از حیث اینکه حکم یا قرار فرجام خواسته قانوناً فرجام پذیر میباشد یا نه.

۲- رسیدگی بشکایت فرجامی از آنجهت که در موعده قانونی بعمل آمده است یا نه.

۳- رسیدگی بشکایت فرجامی از حیث اینکه جهات درخواست رسیدگی فرجامی و مبانی قانونی آن از طرف فرجامخواه توضیح داده شده است یا نه و در صورت ذکر و توضیح جهات مزبور باموارد مذکور در ماده ۴۳۰ قانون آئین دادرسی کیفری مطابقت دارد یا نه.

۴- رسیدگی بشکایت از قرار رد درخواست فرجامی که مطابق ماده ۴۳۹ از دادگاه صادر کننده حکم یا قرار فرجامخواسته صادر شده است.

۵- رسیدگی بفرجامخواهی از قرارهایی که قانوناً فرجام پذیر است.

۶- رسیدگی بفرجامخواهی از احکام قابل فرجام دادگاه استان موضوع ماده ۱۸۰ این قانون (جز در موردیکه حکم فرجامخواسته مبنی بر جرمندانستن عمل انتسابی باشد).

۷- رفع اختلاف راجع بصلاحیت بین مراجع دادگستری در مواردیکه رفع آن قانوناً بعهده دیوان کشور است.

۸- اخذ تصمیم در مورد استرداد درخواست رسیدگی فرجامی.

۹- اخذ تصمیم در مواردیکه بعد از صدور حکم یا قرار فرجامخواسته یکی از جهات موقوف ماندن تعقیب کیفری حادث شده باشد.

۱۰- رسیدگی مقدماتی درخواست اعاده دادرسی از حیث اینکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در ماده ۶۶ این قانون مطابقت دارد یا نه.

نایب رئیس - در ماده ۱۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۱۸ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۸ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۳ قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

ماده ۳۳۳ - رئیس دفتر دیوان کشور درخواستهای رسیدگی فرجامی نسبت باحکام و قرارهای صادره از مراجع کیفری و همچنین درخواستهای اعاده دادرسی را بلافاصله پس از وصول بشعبه تشخیص ارسال میدارد و رئیس شعبه تشخیص

درخواستها را بترتیب وصول برای بررسی و اظهار نظر یکی از هیئت های تشخیص ارجاع مینماید و هیئت تشخیص بترتیب زیر اقدام میکند.

در صورتیکه حکم یا قرار فرجامخواسته فرجام پذیر نباشد یا فرجامخواهی در موعده قانونی بعمل نیامده باشد و یا جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده یا در صورت ذکر و توضیح باموارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای اعاده دادرسی یا تقاضای رسیدگی فرجامی نسبت باحکام فرجامخواسته را قابل طرح در دیوان کشور تشخیص دهد با صدور قرار قبولی درخواست پرونده را برای ارجاع نزد رئیس کل دیوان کشور ارسال میدارد.

در مورد فرجامخواهی از قرارهای فرجام پذیر و از احکام دادگاه استان موضوع شق ۶ ماده ۴۲ هیئت تشخیص بموضوع رسیدگی و رأی مقتضی صادر مینماید. در مورد فرجامخواهی از عدم صلاحیت و یا رفع اختلاف راجع بصلاحیت هیئت تشخیص پس از اظهار نظر پرونده را بمرجعی که صالح تشخیص داده است ارسال میدارد.

در صورت استرداد درخواست رسیدگی فرجامی و نیز در مواردیکه جهت موقوف ماندن تعقیب کیفری بعد از صدور حکم فرجامخواسته حادث شده باشد هیئت تشخیص حسب مورد قرار رد درخواست یا موقوفی تعقیب صادر خواهد کرد.

تبصره - مقررات این ماده شامل فرجامخواهی دادستان کل نخواهد بود.

نایب رئیس - در ماده ۱۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۱۹ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۹ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۴ مکرر قانون آئین دادرسی کیفری وضع میشود.

ماده ۲۳۳ مکرر - تصمیمات هیئت تشخیص

باتفاق آراء اتخاذ میشود و قطعی است در صورت حدوث اختلاف با شرکت رئیس شعبه تشخیص رسیدگی بعمل میآید و رأی اکثریت منوط اعتبار است.

هرگاه هیئت های تشخیص نسبت بموارد مشابه آراء مختلفی صادر نمایند بقاضای دادستان کل یا رئیس شعبه تشخیص موضوع در هیئت مرکب از رؤسا و مستشاران شعب کیفری و شعبه تشخیص دیوان کشور مطرح و رأی اکثریت این هیئت برای کلیه هیئت های تشخیص لازم الاتباع خواهد بود.

نایب رئیس - در ماده ۱۹ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۲۰ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۰ - ماده ۴۶۳ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۴۶۳ - هرگاه دادستان یا محکوم علیه بعلل و جهات سابق مجدداً تقاضای فرجام نمایند موضوع در هیئت عمومی شعب کیفری دیوان عالی کشور رسیدگی میشود و در صورتیکه هیئت مزبور حکم دادگاه را از همان جهت نقض نمود دادگاه مأمور رسیدگی طبق نظر هیئت عمومی شعب کیفری دیوان عالی کشور اقدام خواهد کرد.

در مورد فرجام ماهوی مقررات این ماده قابل اجراء نمیشود.

نایب رئیس - در ماده ۲۰ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده ۲۱ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۱ - تبصره زیر بماده ۴۶۷ قانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود.

تبصره - برای درخواست اعاده دادرسی باید مبلغ پنجهزار ریال در صندوق دادگستری ابداع و قبض سپرده پیوست تقاضا بدفتر دیوان کشور تسلیم شود در صورت قابل طرح تشخیص شدن تقاضا وجه سپرده بمقتضای مسترد والا بفتح صندوق دولت ضبط خواهد شد دادستان دیوان عالی کشور میتواند در صورت تشخیص عدم تمکن درخواست کننده او را از ابداع مبلغ مذکور معاف نماید درخواستی که قبض سپرده یا گواهی معافیت

از ابداع وجه فوق ضمیمه آن نباشد بموجب قرار رئیس دفتر دیوان کشور رد خواهد شد و این قرار قطعی است.

نایب رئیس - در ماده ۲۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد مینماید که تبصره ذیل ماده ۲۱ حذف شود.

دکتر دادفر

نایب رئیس - ماده ۲۲ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۲۲ - مواد ۶۶ و ۳۲۱ و تبصره ۳ ماده ۴۳۱ و تبصره ماده ۴۴۷ و ماده ۴۵۴ و آن قسمت از مقررات قانون آئین دادرسی کیفری که مغایر مقررات این قانون باشد ملغی است.

نایب رئیس - در ماده ۲۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی برای اضافه کردن يك ماده باین لایحه رسیده است که قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

محترماً پیشنهاد میشود ماده زیر به لایحه تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قانون آئین دادرسی کیفری اضافه شود:

ماده - کلیه پرونده های جنحه و جنایت که بیش از ۲۰ سال در جریان دادرسی بوده و بهر عنوان منجر بصدور رأی قطعی نشده است در هر مرحله ای که باشد بایگانی شده و قرار منع تعقیب جزائی صادر میگردد. باتقدیم احترام امان الله ریگی

نایب رئیس - لایحه و پیشنهادات برای شور دوم بکمسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۱۲ - طرح گزارش شور اول کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری راجع بلایحه شورای نظارت بر گسترش شهر تهران

نایب رئیس - گزارش شور اول شورای نظارت بر گسترش شهر تهران مطرح است قرائت میشود.

مورد در شورای نظارت برگسترش شهر تهران و تحصیل اجازه از این شورا خواهد بود.

تبصره - شهرداری پایتخت مکلف است ابنیه و تأسیساتی را که بدون رعایت مفاد این ماده در خارج از محدوده خدمات شهری تهران احداث میگردد تخریب نماید.

ماده ۳ - صدور پروانه تأسیس کارگاهها و کارخانه ها و تأسیسات جدید و اجازة توسعه و گسترش کارگاهها و کارخانه ها و تأسیسات فعلی و همچنین تأمین آب و برق و سایر خدمات عمومی برای آنها از طرف وزارتخانه ها و سازمانها و شرکتهای دولتی موکول به تحصیل موافقت از شورای نظارت برگسترش شهر تهران خواهد بود.

ماده ۴ - شهرداری پایتخت موظف است هرگونه تغییر و اصلاح در محدوده خدمات شهری و محدوده ۲۵ ساله تهران را پس از کسب نظر از انجمن شهرو تصویب شورای عالی شهرسازی در شورای نظارت برگسترش شهر تهران مطرح و پس از تصویب بموقع اجراء گذارد.

ماده ۵ - دبیرخانه شورای نظارت برگسترش شهر تهران مکلف است با همکاری و کسب نظر از واحد شهرسازی وزارت آبادانی و مسکن بمنظور جلوگیری از مهاجرت افراد بتهران و افزایش جمعیت و محدود ساختن گسترش سطح شهر بررسی و مطالعات همه جانبه و مداوم بعمل آورد و پیشنهادهای لازم را بمنظور اتخاذ تصمیم بنخست وزیر تسلیم نماید.

ماده ۶ - آئین نامه های اجرائی این قانون از طرف وزارتخانه ها و سازمانهای مربوط مندرج در ماده ۱۰ این قانون تهیه و پس از تأیید شورای نظارت برگسترش شهر تهران و تصویب هیئت وزیران بموقع اجراء گذارده میشود.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری - رضایرزاده

گزارش شور اول از کمیسیون کار و امور اجتماعی

بمجلس شورای ملی

کمیسیون کار و امور اجتماعی در جلسه ۲۸ خرداد

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور اول از کمیسیون امور

استخدام و سازمانهای اداری

بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه ۲۸ خرداد ماه ۱۳۵۲ با حضور خانم صوفی معاون وزارت کشور و آقایان دکتر بهرون و دکتر معتمد وزیری معاونان وزارتخانه های آبادانی و مسکن و اقتصاد لایحه شماره ۶۳۱۶ مورخ ۱۳۵۲/۳/۲۱ دولت مربوط بشورای نظارت برگسترش شهر تهران را که در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۲/۳/۲۲ تقدیم و بشماره ۷۴۸ چاپ گردیده است مورد رسیدگی قرارداد و با اصلاحاتی تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بشرح زیر بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه شورای نظارت برگسترش شهر تهران

ماده ۱ - بمنظور نظارت و تعیین خط مشی و ایجاد هم آهنگی در توسعه شهر تهران و محدود ساختن گسترش آن شورائی بنام شورای نظارت برگسترش شهر تهران مرکب از یکی از وزیران مشاور بان انتخاب نخست وزیر، وزیر آبادانی و مسکن، وزیر آب و برق، وزیر اقتصاد، وزیر کار و امور اجتماعی، وزیر کشاورزی و منابع طبیعی، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و شهردار پایتخت تشکیل میشود. شورای مذکور زیر نظر مستقیم نخست وزیر انجام وظیفه خواهد نمود.

تبصره - تصمیمات شورای مذکور بوسیله دبیر کلی که توسط نخست وزیر تعیین میگردد اجراء و با ابلاغ میشود.

ماده ۲ - از تاریخ تصویب این قانون صدور پروانه ساختمانی و اقدام بساختن و احداث مراکز اداری و صنعتی و بهداشتی و ارتباطی و ورزشی و ایجاد واحد های مسکونی دستجمعی اعم از خانه یا آپارتمان و بطور کلی ایجاد هر نوع تأسیساتی که موجب جلب یا تراکم جمعیت در تهران درحد فاصل بین محدوده خدمات شهری و محدوده ۲۵ ساله شهر میشود موکول بطرح

ماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بشورای نظارت برگسترش شهر تهران را مورد رسیدگی قرارداد و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون کار و امور اجتماعی - علی اصغر قدردان

گزارش شور اول از کمیسیون دادگستری

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه ۲۸ خردادماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بشورای نظارت برگسترش شهر تهران را مورد رسیدگی قرار داد و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سید محمد رضا تنکابنی

گزارش شور اول از کمیسیون کشور

بمجلس شورای ملی

کمیسیون کشور در جلسه ۳۰ خردادماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بشورای نظارت برگسترش شهر تهران را مورد رسیدگی قرار داد و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون کشور - غلامرضا غضنفری

گزارش شور اول از کمیسیون دارائی

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه ۳۰ خردادماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بشورای نظارت برگسترش شهر تهران را مورد رسیدگی قرارداد و

گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دارائی - امان الله ریگی

گزارش شور اول از کمیسیون آبادانی و مسکن بمجلس شورای ملی

کمیسیون آبادانی و مسکن در جلسه ۳۰ خردادماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بشورای نظارت برگسترش شهر تهران را مورد رسیدگی قرار داد و گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون آبادانی و مسکن - احمد احتشام شهیدی

گزارش شور اول از کمیسیون اقتصاد

بمجلس شورای ملی

کمیسیون اقتصاد در جلسه ۳۱ خردادماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بشورای نظارت برگسترش شهر تهران را مورد رسیدگی قرارداد و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

رئیس کمیسیون اقتصاد - دکتر احمد رفیعی

گزارش شور اول از کمیسیون آب و برق

بمجلس شورای ملی

کمیسیون آب و برق در جلسه ۲ تیرماه ۱۳۵۲ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بشورای نظارت برگسترش شهر تهران را مورد رسیدگی قرار داد و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون آب و برق - مهندس علی اشرف فرخ

(شرح زیر خوانده شد)

ریاست معظم مجلس شورای ملی

با نهایت احترام پیشنهاد مینماید:

تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ ماده ۲ لایحه شورای نظارت برگسترش شهر تهران اضافه شود:

تعمیر و نوسازی ابنیه و ساختمانهای موجود در محدوده ۲۵ ساله شهر تهران از این قانون مستثنی هستند. مهر آفاق آصف زاده

ریاست محترم مجلس شورای ملی

بمنظور حفظ فضای سبز و هوای تهران پیشنهاد مینماید در آخر تبصره ماده ۲ قانون شورای نظارت برگسترش شهر تهران اضافه شود.

شهرداری تهران وثبت اسناد و املاک در محدوده شمیران باراضی باثر و دائر و باغات اجازه تفکیک کمتر از ۱۰۰۰ متر ندهند.

با تقدیم احترام

اسلامی نیا

ریاست محترم مجلس شورای ملی

محترماً پیشنهاد مینماید.

تبصره ۲ ماده ۲ شرح زیر اصلاح شود: طبق ضوابط مندرجه در ماده ۱۰۰ قانون اصلاحی شهرداریها.

با احترام - محمد علی آموزگار

نایب رئیس - ماده سوم قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

۳۵ ماده - صدور پروانه تأسیس کارگاهها و

کارخانهها و تأسیسات جدید و اجازه توسعه و گسترش کارگاهها و کارخانهها و تأسیسات فعلی و همچنین تأمین آب و برق و سایر خدمات عمومی برای آنها از طرف وزارتخانهها و سازمانها و شرکتهای دولتی موکول به

تحصیل موافقت از شورای نظارت برگسترش شهر تهران خواهد بود.

نایب رئیس - کلیات اول لایحه مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بورود در شور مواد رأی میگیریم خانها و آقایانی که موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده اول قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

۱۵ ماده - بمنظور نظارت و تعیین خط مشی و ایجاد هم آهنگی در توسعه شهر تهران و محدود ساختن گسترش آن شورائی بنام شورای نظارت برگسترش شهر تهران مرکب از یکی از وزیران مشاور بانتهاب نخست وزیر، وزیر آبادانی و مسکن، وزیر آب و برق، وزیر اقتصاد وزیر کار و امور اجتماعی، وزیر کشاورزی و منابع طبیعی وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و شهردار پایتخت تشکیل می شود. شورای مذکور زیر نظر مستقیم نخست وزیر انجام وظیفه خواهد نمود.

تبصره - تصمیمات شورای مذکور بوسیله دبیر کلی که توسط نخست وزیر تعیین میگردد اجراء و یا ابلاغ میشود.

نایب رئیس - در ماده اول نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده ماده دوم قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

۲۵ ماده - از تاریخ تصویب این قانون صدور پروانه ساختمانی و اقدام به ساختمان و احداث مراکز اداری و صنعتی و بهداشتی و ارتباطی و ورزشی و ایجاد واحدهای مسکونی دستجمعی اعم از خانه با آپارتمان و بطور کلی ایجاد هر نوع تأسیساتی که موجب جلب یا تراکم جمعیت در تهران در حد فاصل بین محدوده خدمات شهری و محدوده ۲۵ ساله شهر می شود موکول بطرح مورد شورای نظارت برگسترش شهر تهران و تحصیل اجازه از این شور خواهد بود.

تبصره - شهرداری پایتخت مکلف است ابنیه و تأسیساتی را که بدون رعایت مفاد این ماده در خارج از محدوده خدمات شهری تهران احداث میگردد تخریب نماید.

نایب رئیس - در ماده دوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادات رسیده قرائت میشود.

نایب رئیس - در ماده سوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادات رسیده قرائت میشود.
(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست مجلس شورای ملی

پیشنهاد میشود تبصره ذیل بماده ۳ لایحه شورای نظارت برگسترش شهر تهران اضافه شود.
تبصره - کارخانجات و کارگاههاییکه در داخل محدوده فعلی شهر تهران فعالیت مینمایند چنانچه برای آسایش و بهداشت ساکنین اطراف مضر تشخیص داده شوند باموافقت وزارت اقتصاد و شهرداری تهران انتقال کارخانجات و کارگاههای مزبور بمنطقه صنعتی شهر تهران انجام شود.

باتقدیم احترام - محمدحسین بدیعی

ریاست محترم مجلس شورای ملی

محترماً پیشنهاد می نماید که کلمه - شهرداری - به بعد از جمله دولتی در سطر چهارم ماده ۳ اضافه گردد.

باتقدیم احترام - مظهری - جندقی

نایب رئیس - ماده چهارم قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۴ - شهرداری پایتخت موظف است هرگونه تغییر و اصلاح در محدوده خدمات شهری و محدوده ۲۵ ساله تهران را پس از کسب نظر از انجمن شهر و تصویب شورای عالی شهر سازی در شورای نظارت برگسترش شهر تهران مطرح و پس از تصویب بموقع اجرا گذارد.
نایب رئیس - در ماده چهارم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادات رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست معظم مجلس شورای ملی
در مورد لایحه شورای نظارت برگسترش شهر تهران پیشنهاد میشود

ماده ۴ بشرح زیر اصلاح شود:

ماده ۴ - شهرداری پایتخت موظف است هرگونه تغییر و اصلاح در محدوده خدمات شهری و محدوده ۲۵ ساله تهران را پس از جلب نظر موافق شورای نظارت

برگسترش شهر تهران در انجمن شهر مطرح و پس از تصویب بموقع اجرا بگذارد.

با احترام - علی اصغر مظهری

مقام معظم نیابت ریاست مجلس شورای ملی

احترماً پیشنهاد میشود ماده ۴ لایحه نظارت برگسترش شهر تهران شرح زیر اصلاح شود:

ماده ۴ - شهرداری پایتخت موظف است هرگونه تغییر و اصلاح در محدوده خدمات شهری و محدوده ۲۵ ساله تهران را پس از طرح در شورای نظارت برگسترش شهر تهران و تصویب انجمن شهرو شورایی عالی شهر سازی بموقع اجرا گذارد.

باتقدیم شایسته ترین احترام - امیرعباس جهانی

مقام معظم نیابت ریاست مجلس شورای ملی

باکمال احترام پیشنهاد مینماید ماده ۴ لایحه شورای نظارت برگسترش شهر تهران بشرح زیر اصلاح شود:

شهرداری پایتخت موظف است هرگونه تغییر و اصلاح در محدوده خدمات شهری و محدوده ۲۵ ساله تهران را پس از کسب نظر از شورای عالی شهر سازی و شورای نظارت برگسترش شهر تهران و تصویب انجمن شهرستان و انجمن شهر بموقع اجرا بگذارد.

باتقدیم احترام - دکتر عبدالله بیگلری

نایب رئیس - ماده ۵ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۵ - دبیرخانه شورای نظارت برگسترش شهر تهران مکلف است با همکاری و کسب نظر از واحد شهر سازی وزارت آبادانی و مسکن بمنظور جلوگیری از مهاجرت افراد بنهران و افزایش جمعیت و محدود ساختن گسترش سطح شهر بررسی و مطالعات همه جانبه و مداوم بعمل آورد و پیشنهاد های لازم را بمنظور اتخاذ تصمیم بنخست وزیر تسلیم نماید.

نایب رئیس - در ماده پنجم نظری نیست؟

(اظهاری نشد) ماده ششم قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۶ - آئین نامه های اجرائی این قانون از طرف

وزارتخانه ها و سازمانهای مربوط مندرج در ماده یک این قانون تهیه و پس از تأیید شورای نظارت برگسترش شهر تهران و تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذارده میشود.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری - رضاییزاده.

نایب رئیس - در ماده ششم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست معظم مجلس شورای ملی

محترماً پیشنهاد مینماید ماده ۶ لایحه شورای نظارت برگسترش شهر تهران بشرح زیر اصلاح شود:

ماده ۶ - آئین نامه های اجرائی این قانون از طرف وزارت آبادانی و مسکن و شهرداری تهران تهیه و پس از تأیید شورای نظارت برگسترش شهر تهران و تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذارده میشود.

با تقدیم احترام - ادیب سمیعی

نایب رئیس - لایحه و پیشنهادها برای شور دوم به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۱۳ - تقدیم لایحه اصلاح بودجه شرکت سهامی جای ایران و استرداد دو فقره آئین نامه حسابداری طرحهای مستمر و آئین نامه معاملات برنامه و استرداد لایحه همردیفان ژاندارمری بوسیله آقای قوام صدوری وزیر مشاور و معاون نخست وزیر

نایب رئیس - آقای قوام صدوری بفرمائید.

قوام صدوری (وزیر مشاور و معاون نخست وزیر) - با اجازه مقام محترم ریاست در اجرای تبصره ۱ ماده ۲۷ قانون محاسبات عمومی اصلاح بودجه نسبت به شرکت سهامی جای ایران که از لحاظ استحضار کمیسیون بودجه تقدیم و استدعای ارجاع بکمیسیون مربوط را دارد.

نایب رئیس - لایحه بکمیسیون بودجه ارجاع میشود.

قوام صدوری - با اجازه مقام محترم ریاست تقاضا میکنم اجازه بفرمائید دو آئین نامه ای که در دوره برنامه چهارم یکی برای حسابداری طرح های مستمر و

آئین نامه دیگر مربوط بمعاملات برنامه است که تهیه و تنظیم شده بود و در جریان رسیدگی کمیسیون معوق مانده است از جهت اینکه باتصویب قانون بودجه و برنامه و تغییر نظامات مربوط ببرنامج پنجم احتیاجی به این دو آئین نامه نیست تقاضای استرداد دو آئین نامه مربوط را دارد همچنین لایحه دیگری در ۵۱/۸/۲۳ در خصوص یکنواخت کردن وضع همردیفان ژاندارمری تقدیم مجلس شورای ملی شده بود که در جریان رسیدگی کمیسیونهای مربوط است بعلت مطالعاتی که لازم آمد از لحاظ تأثیر این لایحه در وضع سایر نیروها و اینکه افراد مشابه در پلیس و در ارتش و وضعشان چه خواهد شد تطبیق داده بشود با آنچه که در این لایحه پیش بینی شده یا اصلاحاتی که لازم است در آن انجام بگیرد اجازه بفرمائید این لایحه نیز مسترد شود.

نایب رئیس - بکمیسیونهای مربوط ابلاغ میشود.
۱۴ - اعلام وصول و قرائت نامه مجلس سنا راجع به لایحه موافقت نامه همکاری علمی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق لهستان
نایب رئیس - لایحه ای از مجلس سنارسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۱ (خارجی) درقبال لایحه شماره ۵۴۵۶۶ مورخ ۱۳۵۱/۱۲/۲ دولت راجع بموافقت نامه همکاری علمی و فنی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق لهستان در جلسه روز دوشنبه ۲۸ خرداد ماه ۱۳۵۲ مطرح گردید و بتصویب مجلس سنارسید. اینک لایحه قانون فوق جهت تصویب آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد میگردد.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی
نایب رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع می شود.

۱۵ - ختم جلسه

نایب رئیس - با اجازه خانمها و آقایان جلسه را ختم می کنیم تاریخ دستور جلسه آینده بعداً با اطلاع همکاران محترم خواهد رسید.

(چهل و پنج دقیقه بعد از ظهر جلسه ختم گردید)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر جواد سعید